Թ. ՏԱՐԻ 8605 — Ամսաթ. 3 ՄԱՐՏ 1896 — 20 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1896 — 18 ՐԱՄԱԶԱՆ 1313 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԼՈՒՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԼՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه اداره سی غزته‌سی اولان آره‌وآره

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դրամեկան արժէք	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանկ	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան	Ֆրանկ	2
Դիւաւոյ թղթատարի ծախքը միօրինակ			Ղրուշ 50

Խմբագրութեանն ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հեռեւեայ տեղ տպագրական մելանցներով տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ՀԻՒԱՆԴԱՊԱՀՆԵՐՈՒ ԳԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Տոքթ. Թիրեաքեան՝ Ազգ. Հիւանդանոցի վիճակին վրայ գրած ուշագրաւ յօդուածներու շարքին մէջ մասնաւորապէս ձեռք կ'առնէ հիւանդապահներու խնդիրը։ Ուրեմն առաջիններէն մէկը եղած էր զբաղելու այդ կենսական պէտքերը զոր լրացուցելու համար զանազան առաջարկներ ներկայացուեցան յաջորդաբար։ Ասոնցմէ մէկն էր Բերայի Ցոյն Տիկնանց Ֆէլէքիոս ընկերութեան օրինակին հետեւելով, գործնական դասընթացք մը հաստատել հիւանդանոցին մէջ. երկրորդը՝ գիտութեան քայլեր ունենալ. և վերջինն ու կարեւորագոյնը՝ քանի մը պատրաստակամ աղջիկներ ղրկել Բարիզ, այնտեղ մարզուելու համար։

Մեր Հիւանդանոցին յարգելի բժշկապետը, գնահատելով հանդերձ այս գաղափարը, զոր գովելիկ կը գտնէ և պատուաբեր՝ զայն յայտնող օրիորդին համար, ուսանողուհի ի Բարիզ, անոր գործադրելիութեան մասին համամիտ չի գտնուիր. գլխաւորաբար սա տեսակէտով որ մեր պէտքերն ու պահանջքները չեն յարմարիր եւրոպական հիւանդանոցներու պէտքերուն ու պահանջքներուն, և փոխադարձաբար։ Մնաց որ, հարկ է անգամ մը ևս յիշեցուցել, այդ առաջարկին հրատարակումէն ի վեր ամիսներ անցան և միակ գիտումէ մը զատ, որ անհետեւանք մնաց, ոչ ոք ներկայացաւ ինքզինքն ընտրելի ցոյց տալու հիւանդապահութեան։ Բարեբաղդաբար, Տոքթ. Թիրեաքեանի ձեռնհաս կարծիքը չատ ցաւելի չի տար այս անտարբերութեան վրայ, քանի որ աւելի բանաւոր ու աւելի գործնական կը նկատէ որ երկու սեռի հիւանդապահներն ալ այստեղ պատրաստուին, տեղական սովորոյթներու գիտակցութեամբ ու մշակուելի պահանջքներուն համաձայն։ Իսկ եթէ այս գաղափարն ալ իրականութիւն չի գտնէ անմիջական կեկլպով, ու գրուածները մեռեալ տառ մնան, կամայ ակամայ այն աննպաստ կարծիքը պիտի գոյատեւ թէ Եէտիգուլէի մարդասիրական հաստատութեան ինչպատ քիչ զոհողութիւնով մեծ արդիւնք ձեռք բերելու տրամադրութիւնը կը պակսի անոնց քով որոնց օժանդակութիւնը կը խնդրուի։

Ինչ է Տոքթ. Թիրեաքեանի եզրակացութիւնը։

Հիւանդապահութեան համար գործնական և տեսական դասընթացք մը կը բացուի Հիւանդանոցին մէջ, կը յանձնուի ազգ. կարող մի քանի բժիշկներու և կոչում կը լայ ապագայ հիւանդապահութեան փափագող անձանց որք հետեւելով այս դասերուն, քիչ ժամանակի մէջ թէ՛ տեսական անհրաժեշտ գիտելիք և թէ՛ գործնական վարժութեամբ զարգանալով յաջողապէս պատրաստուած կը լան իրենց պաշտօնին, և այս առանց տեղափոխութեան։

Կը տեսնէք որ ամենէն պարզ ու ամենէն դիւրին եզրակացութիւնն է զոր կը ներկայացնէ։ Ասոր առջեւ կասիլը՝ շատ աւելի ցաւ պիտի պատճառէր քան այն բոլոր տխրագրեցիկ պատկերները զորս Հիւանդանոցին բժշկապետը մէկիկ մէկիկ կը գծէ ի մասին հնօրեայ հիւանդապահներուն և անոնց արմատացած թերութիւններուն ու զեղծումներուն։ Նախաձեռնութիւնը բժիշկներէն կը սպասուի, երիտասարդ բժիշկներէն մանաւանդ, որոնք շաբաթուան մէջ քանի մը ժամ կամ օր մը նուիրելով, և այս՝ որոշեալ ժամանակի մը համար՝ նոյնքան ծառայութիւն մատուցած պիտի ըլլան որքան կարեւոր գործար մը նուիրող կամ կտակող մը։

Երբ մէկ կողմէ այլ հիւանդապահներ պատրաստուին այս կերպով, միւս կողմէ պիտի ներկայանայ կին հիւանդապահներու պատրաստութեան հարցը որուն լուծումն ալ կառաջարկուի միեւնոյն ատեն։

Մի քանի օտար հմուտ մայրապետ հրաւիրել և անոնց խնամոց յանձնել մերազնեայ հանդերձեալները, հաստատելով խոկոյն տեսական դասընթացք մ'ալ և վարել արդիւնքը քիչ ժամանակէն։

Այս պարագային մէջ միայն, օտարին դիմում ընելու հարկին մէջ պիտի գտնուինք, օտարուհիներու՝ որոնք իրենց անձը նուիրած ըլլալով գիտութեան գործին որ ազգութիւն չունի, մերժում մը տարակուսելի է և ծախքն ալ անզգալի, եթէ երբէք ծախքի դուռ բացուի։

Ահա ամփոփ ու մէկին ծրագիր մը զոր ազդուապէս կը պարզէ Հիւանդանոցին բժշկապետը, իրրեւ անմիջական դարման այն վէրքերէ մէկ քանիին որոնց վրայ կը դնէ իր մատը, առանց փատած ու խորունկ հանգամանքը ցոյց տալէ եւ, որպէս զի նշդրակը աւելի հատու ըլլայ ու գործողութիւնը արմատական։ Ինք, իր Հիւանդանոցի պաշտօնակիցներն ու Հոգաբարձութիւնը ամեն բարի տրամադրութիւն ունին յաջող ելք մը տալու համար այս էական նիզդրոյն։ Հիւանդապահութեան ընտրելիներ ալ, երբ մինչեւ Եւրոպա երթալու պէտք չի մնայ, միշտ կը գտնուին այստեղ։ Հայ բժշկական դասէն կը սպասուի ուրեմն ազնիւ ու վեհանձն նախաձեռնութիւն մը այս մարդասիրական գործն սանձնելու և ի գլուխ հանելու համար. վերջին խօսքը իրենցն է։

Տ.

ՆԱՆԶԷՆ

Փեդերսպուրկի գերմանական կայսրը կը հրատարակէ բեւեռային երկիրներու ծանօթ խուզարկիչ Պառն Թոլի մէկ նամակը որ շահեկան գուշակութիւններ կը պարունակէ ի մասին Գ. Նանզէնի հնարաւոր վերադարձին Հիւսիսային Բեւեռէն։

Գ. Թոլ նախ կը հարցունէ թէ ճշմարտանմա՞ն է Գ. Նանզէնի Հիւսիսային Բեւեռ հասնելուն, երկիր մը երեւան հանելուն և այժմ ետ դառնալուն լուրը։

«Մուսական հանդէսի մը փետրուար 5/17 թուագրեալ վերջին հեռագիրը եզրակացնէ, կը ծանուցանէ թէ Գ. Բուշնարէվ որ այս լուրն հաղորդած էր, վաճառականներու մէկ-բանոց մը ունի Ուսդիանոյի մէջ, զոր կը վարէ իր մէկ եղբօրորդին։ Այս վերջինը, Բէօդր Բուշնարէվ, ամեն տարի արշաւանքներ կը կազմակերպէ՝ մամուռի ոսկորներ ժողովելու համար. խուզարկուները ամառը կանցուցեն Նոր Սիպիրիոյ ամենէն հարաւային կղզիներուն մէջ։ Այս իրողութիւնը ճշմարտանման դիտնալէ լուրը։ Նկատելով թէ շատ հաւանական է որ այդ խուզարկուները յիշեալ կղզիներէն դարձին հանդիպած ըլլան Նանզէնի կամ զէթ անոր հետքերուն, և ծանուցած ըլլան Բուշնարէվի։

«Գալով յունուար 31ի հեռագրին այն բառերուն թէ «Բուշնարէվ հայթայթիչն է Նանզէնի» անոնց բացատրութիւնը սա է որ երբ 1893ին Եռաբուցքէն կանցնէի, Բուշնարէվ Նանզէնի հաշուոյն կարգ մը ապրանքներ գնած էր, որչափ որ կը յիշեմ, թէյ։»

Երկրորդ հարցումը զոր Գ. Թոլ կը քննէ, սա է. Նանզէն մեր. կը գտնուի այժմ։

«Տեղի կայ կարծելու, ինչպէս վերն ըսուեցաւ, թէ Բուշնարէվի արշաւանքին մարդիկը տեսած ըլլան Նանզէնը, կամ Նոր Սիպերիոյ կղզիներուն մէջ, կամ արդէն իսկ ցամաքին վրայ։ Բաւական դիւրին է հաւնալ թէ ինչպէս յաջողած է հանիլ մինչեւ այդ կղզիները։ Ասոր համար պէտք է յիշել թէ ի՞նչ եղաւ Նանզէնի յատակագիծը։ Ահա թէ ի՞նչ կ'ըսէր ինձի նոյեմբեր 17ին Քրիստիանիայէն գրած մէկ նամակին մէջ։

«Ձեր ձեռք բերած փորձառութիւնը համոզեց զիս թէ ճշմարիտ է այն ճամբան որ Լէնայի բերանէն կը սկսի և դէպ հիւսիս ուղղուելով Քոթէլնի կղզիին արեւմտեան եզերքէն կ'երկարի։ Հաշուելու է որ երբ հոն գտնուիս, Լենայի ջուրերուն ուժը՝ սառոյցներուն հետ նաւը պիտի քշէ աւելի հիւսիս։ Հաւանական է որ մեր ճամբան խափանուի երկիրներով և անծանօթ կղզիներով ի հիւսիս, ինչպէս եղաւ Թէլիէրով. սակայն ասիկա միշտ չպատահիր, և արդէն, եթէ գժուարութիւն ան ալ գայ, անոր ալ կարելի է յաղթել. անշուշտ կը հաւատամ որ կարելի է Զելիուսքին հրուանդանէն սկսեալ դէպ ի հիւսիս ուղղուիլ։ Կը կարծեմ իսկ թէ հոսանքը հոն աւելի հիւսիսային ուղղութիւն մը կ'առնէ. բայց կ'ենթադրեմ որ կարելի է քշուիլ դէպ արեւմուտք կամ հարաւ՝ ծովուն մէջ, Կրէնլանտի և Սբիցպերկի միջեւ կամ այս վերջինին և Ֆրանց-Եոզէֆի երկրին միջեւ։ Որչափ հեռուն թափանցես դէպ արեւելք, այնչափ հաւանականութիւն կայ դէպ ի հիւսիս առաջանալու։

«Այսպէս, կը շարունակէ պառն Թոլ, Նանզէն ինքն իսկ կը նախատեսէր թէ ճամբան պիտի կրնար հանդիպիլ անծանօթ երկիրներու։ Եթէ՝ այս խոչնդոտներուն չկարենար յաղթել և եթէ ստիպուէր թողուլ իր նաւը։ Ֆրամը, վերադառնալու համար բնակէս իրին ներկայացած ճամբան պիտի ըլլար Նոր-Սիպերիոյ կղզիներուն ուղին, որոնք կամուրջի մը պէս միացած են ցամաքին կամ բեւեռային արքիպեղագոսին, Սանիքրովի երկրին միջոցաւ, զոր 1886 ին ես տեսայ։

«Գալով այն պարագային թէ Նոր-Սիպերիոյ կղզիներէն անդին, Սանիքրովի և Պենեգի երկիրներէն անցնելով դէպ ի հիւսիս երկիր մը կը տարածուի, ապացուցուած է ամբողջ չարք մը գիտական բացատրութիւններով որոնք հիմնուած են յիշեալ կղզիներու երկրաբանութեան մասին կատարուած ուսումնասիրութեան վրայ։

«Բարեբաստ գաղափար մը կը համարիմ բնութեան ընծայած այս կամուրջէն օգտուիլը, և արշաւանքին յաջողութեանը համար նպաստաւոր գուշակութիւն մ'էր։ 1893 ին Քոթելնի կղզին այցելեցի երկրորդ անգամ ըլլալով։ Աւելի ունեցայ արեւմտեան եզերքին վրայ Նանզէնի համար երկու մթերանոցներ հիմնել, մինչ երրորդ մը իմ խնդիրքովս հաստատուած էր Սանիքրովի ձեռքով Լիաքնով փոքր կղզին։ Այս կարգադրութիւնները կրցի ժամանակին իմաց տալ Նանզէնի և քարտէս մը ղրկել իրեն որուն մէջ ցուցուած էին այս մթերանոցներուն տեղերը։

«Կը հաւատի ուրեմն թէ Նանզէն փիրադարձին համար կատարեալ պէս յաջողած է այս ճամբան ընել։

«Ճշդիւ չի կրնար ըսուիլ թէ Նանզէն ինչ վիճակի մէջ գտաւ այդ մթերանոցները. սակայն կը կարծեմ որ աւելի հիւսիս գտնուածները պէտք եղածին չափ պատրաստուած էին ճերմակ արջերու յարձակումներուն դէմ։ Մինչ միւս կողմէ տեղացոյց պարկեշտ բնաւորութիւնը, և Գ. Սանիքրովի հետ կնքուած պայմանագիրները երաշխիք մը կընծայէին թէ այս մթերանոցներ բաւական պիտի պահպանուէին։»

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԷՋԵՐ

ՔՈՒՆԻ Վ.ԲՈՒ.Ճ

Քունը անհրաժեշտ է ամենօրեայ աշխատութենէ յոգնած և պարտասած անդամներուն զօրութիւնը վերանորոգելու համար, որով մարմինը կը զօրանայ և առողջութիւնը կը պահուի։ Քունը ընդհանրաբար մեր դպրարանաց յատկութիւններուն ու գործունէութեան մասամբ դադարեալ մէկ վիճակն է։ Քնոյ ժամանակ կը գոցենք մեր աչքերը և յաջորդաբար գործելէ կը դադրին միւս զգայարանները, որպիսիք են՝ լսանելիք, հոտառելիք, ճաշակելիք և վերջապէս շօշափելիք, և ահա այն ատեն մարմինն ալ կատարելապէս կը թմրի, մինչդին դրութիւնը անդամալուծեալ վիճակի մը մէջ այլեւս կարող չէ որ և է շարժում կատարել։ Բայց միւս կողմանէ մտաւոր և հոգեկան բոլոր կարողութիւնները դէթ ժամանակ մը գոյութեան վիճակի մէջ կը մնան և կամեցողութիւնը հուսկ ցեսոյ կ'անհետանայ։ Բիչ վերջը յիշողութիւնը ու երեւակայութիւնը ևս կնկսին տկարանալ և ահա այն ատենն է որ կսկսի կատարեալ քունը։

Քունի մէջ ղոյին դրութիւնը միշտ կը գործէ։ Մարսողական և սննդական գործարաններն, սիրտը, թոքերը անդադար կը գործեն քունի ատեն իսկ։

Արթննալու պահուն այս երեւոյթներուն բոլորովին հակադարձը տեղի կ'ունենայ, ինչպէս՝ նախ և առաջ գիտակցութիւնը կը վերածնի, յիշոյ մտային յատկութիւնները, յաջորդաբար համարձակ յատկութիւնները և վերջապէս շարժական ու զգայական գործողութիւնները կը վերադառնան, որով զարթնումը կատարեալ կըլլայ։

Քունը կատարեալ ըլլալու համար մարմինը յոգնած և մկանային դրութիւնը թմրած պէտք է ըլլայ։ Մարդ այդ ատեն պէտք է քնանայ երբ քունի հակում կամ յոժարութիւն կզգայ ու այնչափ ատեն միայն երբ այլեւս բաւարարուի։ Որչափ որ մարդու մը կենսական գործողութիւնները զօրաւոր են, երբ օրուան աշխատութիւնները ու հոգերը իր վրայ ծանր յոգնութիւն մը առաջ բերած են, այն չափ աւելի քնանալու պէտք ունի։ Շատ աշխատողներու, նիհար ու տկար ջիղեր ունեցող մարդոց առողջութիւնը հիմնապէս խանգարուած կըլլայ երբ քունէ զրկուին. այդպիսիք սովորականէն աւելի քունի պէտք ունին։

Զարմաղանց քունը, մանաւանդ առաւօտեան և ցորեկուան քունը, բարձրագոյն կարմութիւնը կը տկարացնէ և կը խանգարէ ընդհանուր առողջութիւնը։ Ընդհանրապէս գիրութիւն, ծուլութիւն, տկարութիւն ու գանգատութիւն կը բերէ, և այս պատճառաւ կենսական բոլոր օրէրը և զգայարանաց գործունէութիւնը կը տկարանան, գանգատէն կը գործեն և զանազան հիւանդութիւններու ընդունակ կընեն։ Բիչ քնանալը մարմինը կը զօրացնէ ու երկարատեւ դիմադրել։

Քնոյ տեւողութիւնը կը փոխուի տարիքի, կարմութեան և սեռի համեմատ։ Քնոյ նախնական տեւողութիւնը չափահասներուն և քաջառողջներուն համար միջին հաշուով 7—8 ժամ որոշուած է. եթէ արտաքոյ կարգի յոգնութիւններ կրած են, հարկ է 10 ժամ քնանալ։ Քնոյ պէտքը ամենակարեւոր է պատանիներուն քան չափահասներուն և ծերերուն համար։ Մերիկը աւելի բիչ քնանալու են, 4—5 ժամ գրեթէ, իսկ տղայք և կանայք աւելի պէտք ունին քնանալու, 12—15 ժամ։ Այս նիւթիս վրայ ճշմարիտ է առածը որ կըսէ «Երիտասարդ մը որ քուն չունի և ծեր մը որ քուն ունի՝ երկուքն ալ մեռնելու նշաններ են»։ Պատանիներուն համար քնոյ տեւողութիւնը գոնէ 8 ժամ ըլլալու է։ Նորածին երախայք օրուան երկու երրորդ մասը այսինքն 16 ժամը քնանալով և 8 ժամը արթուն անցընելու են։

Առաջին քունէն վերջ հրելու է անկողնէն և պէտք չէ վերստին քնանալ։ Ցերեկուան քունը չի կրնար օգտակար ըլլալ, որովհետեւ արեւն ու լոյսն ազդեցութիւնը, ձայները և ադմուկները կը խանգարեն քունը, աւելի երգալից թմրութիւն մը յառաջ կը բերեն։ Մինչդեռ գիշերը, խորին լռութեան մէջ, կատարեալ հանգիստ կը պարգեւէ։

Քնոյ առողջապահութիւնը. — ձայրէն անմիջապէս վերջ քնանալը անմարսողութիւն կը պատճառէ, զարթնումին յաջորդող գլխացաւով մը զգալի կ'ըլլայ այս խանգարումը։ Ասոր համար ճաշէն վերջ քնանալու միջին տեւողութիւնը առ նուազն երկու ժամ պէտք է ըլլայ։

Գերերը յաճախ կը ներկեն ճաշերէն վերջը, սակայն այս սովորութիւնը գանոնք կաթուածի, ուղեղային հիւանդութեանց և արիւնային համախառնումի տրամադիր կընէ։

Միշտ միեւնոյն կողմին վրայ պառկիլ և քնանալ վտանգաւոր է, արիւնը դէպի այն կողմ կը խռնի և այն կողմը աւելի կը զարգանայ ի վնաս միւս կողմին որ կը տկարանայ։ Մարդս կրնայ աջ և ձախ կողմերուն վրայ պառկիլ և բժիշկները խորհուրդ կ'ուտան աւելի աջ կողմին վրայ պառկիլ քան ձախ կողմին, որպէս զի սրտի գործունէութիւնը և մարսողութիւնը ազատութիւն ունենան։

«Գաւառի ֆոֆոզ...» կ'ըսէր Բոնսթան արհամարհանքով։

Իրաւ է թէ գիշեր մը Ժիմնազի մէջ հրկու Լիսէցի վաճառականներ կարծած էին ճանչնալ յանձին անոր՝ Մելանի Ֆավրօ անուն կին մը, որ ատենօր «ձեռնոցներու և անուշահոտութեան» վաճառատուն մը կը բանեցնէր Թէաս հրապարակը. բայց այս պարոնները սխալած էին. ու չատ ներում խնդրած։ Ուրիշ օր մը, հիւսարներու սպայ մը նաեւ անուն մէկը կարծեց զայն զոր ութ տարի առաջ ճանչցած էր Օուլէանվիլի մէջ։ Սա ալ նոյն ներումները խնդրեց, միեւնոյն սխալը գործած ըլլալով։ Իրաւ շատ անհիթեթ նմանութիւններ կըլլան։

Սակայն, տիկին տիկին որ Պարանոսի շատ ճամբորդած էր ու չէր ծածկեր. բայց շատ վարդեսորդի ըլլալու էր մէկը որ յատակ դիտակ բան մը դուրս կանէր յորդառատ խօսքերուն մէջէն զոր ամեն առթիւ կ'ըսէր իր ծագման կամ իր կեանքին վրայ։ Օր մը, Իտա ծնած էր գաղթականներ, կը խօսէր մօրը վրայ հրապուրիչ խառնածին մը, իր դաշտերուն վրայ, իր խաղաղիկ հիներուն վրայ. ուրիշ անգամ մը Թուլուժէ կը գտնուէր, իր մանկութիւնը անցուցած էր դղեակի մը մէջ, Լուսառի եզերքը։

Եւ մանրամասնութիւններ, մանրադէպեր, հրաշալի արհամարհանք մը իր կենցաղին այս անզգոյ կտորներուը միասին բերել կապելու համար։

Ինչպէս տեսուեցաւ, այս մտացածին պատմութիւններուն մէջ սնամտութիւնը կը տիրէր, կանանչ և չատխոս թուաբանի սնամտութիւն մը։ Աղնուականութիւնը, հարստութիւնը, ատակը, տիտղոսները, ասոնցմէ դուրս չէր հիներ։

Անշուշտ հարուստ էր կամ զէթ չատ ճոխ կերպով կը պահէին գինքը։ Փոքր սպարանք մը վարձած էր իրեն Հօսման պուլուարը։ Զիներ, կառքեր ունէր հոն, չատ գեղեցիկ կահեր կախուած կի ճաշակով, երբեք չորս ծառաներ, և իր նմանիներուն սին, անգործ, թափառիկ կենցաղը, թերեւս քիչ մը ամչկոտ երեւոյթով մը, պակաս պաղարիւնութեամբ մը զոր գաւառը, որ Փարիզէն աւելի աղէկ ինքզինքը կը պաշտպանէ կարգ մը կիներու դէմ, անշուշտ հաղորդած էր իրեն։ Այս բանը, և իր իրական թարմութիւնն ալ՝ հաւանօրէն յիշատակը բացօթեայ մանկութեան մը, մասնաւոր տեղ մը կուտար անոր Փարիզեան հոսանքին մէջ, ուր տակաւին չէր բռնած իր դիրքը, գեռ նոր հասած ըլլալով։

Ամեն ութ օրը, հասուկ մարդ մը, պերճուն մագերով ու վայելչահասակ, զայն տեսնելու կուգար։ Ասոր վրայ խօսած ատենը, Իտա «պարոն» կ'ըսէր անանկ վեհ երեւոյթով մը որ ինքզինքդ Ֆրանսայի արքունիքը կը կարծեիր, այն ատեն երբ թագաւորին եղբայրը այսպէս կը կոչէին։ Տղան պարզապէս «ազնիւ բարեկամս» կ'ըսէր։ Ծառաները բարձրաձայն «պարոն կոմս» կը ծանուցանէին, իսկ աւելի ընտանեաբար «իր ծերուկը»։

(Շարունակեալ)

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԱԼՓՈՆՍ ՏՕՏԷ

ՃԷՔ

Հաւատալո՞ւ էր բոլոր ասոնց։ Հաւանօրէն ոչ, որովհետեւ լրմացութիւնները, հակասութիւնները կը վիտային այդ անկապակից ճառին մէջ։ Սակայն անկից դուրս կը ցայտէր անկեղծ, յուզիչ, նոյն իսկ սրտաշարժ բան մը։ այդ մարդ և այդ զգուն սէրը։ Միշտ միասին ապրած էին։ Մայրը տանը մէջ կաչխատցուներ տղան ուսուցիչներով, և տնկից բաժնուելուն միակ պատճառը այդ իմացականութիւնն էր որ չուտ կարթնար, և այդ աչքերը որոնք կը բացուէին, և որոնց դէմ անկարելի էր բաւական զգուշութիւններ ձեռք առնել։

—Ամենէն աղէկը պիտի ըլլայ, ըսաւ կրօնաւորը ծանրապէս, ձեր կեանքը կանոնաւորել։

—Այդ է իմ յարատեւ մտազբաղումս, պարոն աբբա, պատասխանեց... Քանի ձէք մեծնայ, կը զգամ որ աւելի կը լրջանամ։ Մնաց որ այսոր վաղը կացութիւնս պիտի կանոնաւորուի... Անձ մը կայ որ երկար ատենէ ի վեր զիս կը խնդրէ... Բայց առ այժմ կուզէի հեռացնել տղան, զատել դիս խռովեալ իմ կեանքս, ազնուապետական և քրիստոնէական դաստիարակութիւն մը տալ, արժանի այն անուան զոր պարտաւոր է կրել... մոռցած էի թէ ոչ մէկ տեղ այնքան լաւ պիտի ըլլար որքան հոս. բայց ահա կը մերժէք և միեւնոյն ժամանակ կը վհատեցնէք մայրն իր ամեն բարի դիտումներէն...

Հոս, ուսումնապետը ցնցուած երեւցաւ։ Գակ մը վարանեցաւ, յետոյ մինչեւ անոր աչքերուն խորը նայելով...

—Շատ աղէկ, տիկին. քանի որ բացարձակ կը պնդէք. կը համակերպիմ ձեր բաղձանքին։ Փոքր ձէք չատ հաճելի թուեցաւ ինծի։ Կը հաւանիմ ընդունիլ զայն մեր աշակերտներուն մէջ...

—Օ՛հ, պարոն մեծաւոր...

—Բայց երկու պայմաններով։

—Ամենքն ալ պատրաստ եմ ընդունելու։

—Առաջինը սա է որ մինչեւ այն օրը ուր ձեր զիրքը կանոնաւորուի, տղան իր արձակուրդները մեր տան մէջ պիտի անցունէ, և ա՛լ չպիտի դայ ձեր տունը։

—Բայց ձէքս իր մայրն այլ եւս չտեսնելէն պիտի մեռնի։

—Օ՛հ, ուղածնուդ չափ եկէք համբուրեցէք զինքը։ Միայն, և այս է մեր երկրորդ պայմանը, երբէք խօսարանը չպիտի տեսնէք զայն, այլ հոս, իմ խուցիս մէջ, ուր հոգ պիտի տանիմ որ ուրիշ մէկը չգտնուի։

Կինը ոտքի ելաւ սարսռալով։

Այն գաղափարը թէ երբէք խօսարան չպիտի կրնար մտնալ, խառնուելով հինգշաբթի այն սիրուն շփոթութեան, ուր կը փառաւորուիս զանկիւ գեղեցկութեամբ, հանդերձանքիդ և կանգիդ պերճութեամբը որ քեզ կը սպասէ դուռը, թէ չպիտի կըրնար ըսել իր բարեկամներուն. «Երէկ Աբբաներուն վարժարանը ողջունեցի տիկին տը Ս... կամ տիկին տը Վ...» ճշմարիտ տիկիններ, թէ պիտի պարտաւորուէր դալ գաղտնապէս համբուրել իր ձէքը մէկուսի, բոլոր ասոնք կ'ըմբռնեցնէին զինք վերջապէս։

Զարմիս կրօնաւորը ճիշդ տեղին զարկած էր։

—Անգթօրէն կը վարուիք հետս, պարոն աբբա. կը ստիպէք զիս մերժել այն բանը որուն համար շնորհակալ կըլլայի ձեզ իբրեւ շնորհ մը. բայց ես կուզեմ պահել մօրս և կնոջ արժանապատուութիւնս։ Ձեր պայմաններն անընդունելի են։ Եւ ի՞նչ պիտի մտածէ զաւակս...

Կեցաւ՝ տեսնելով վարը, ապակիին հետեւ, փոքր խարտեաշ դէմք մը որ կը նայէր, դուրսի կենդանի օդէն ու մտատանջութեան տենդէն ոգեւորուած։ Մօրը մէկ նշանին վրայ տղան անմիջապէս ներս մտաւ։

—Օ՛հ, մայրիկ, ի՞նչ սիրուն ես... ի դուր չէ կըսէին ինծի... կը կարծէի թէ մեռնիմ ես։

Մայրը անոր ձեռքը բռնեց ուժգնակի։

—Հետս պիտի մեկնիս, ըսաւ, հոս չեն ուզեր մեզի։

Եւ դուրս ելաւ մեծաքայլ, չխտակ, խըրոխտ, քաշելով տղան որ ապշած էր փախուստի նմանող այդ անակնկալ մեկնումէն. գլխի շարժումով մը հագիւ պատասխանած էր մեծաքայլից ողջոյնին բարի կըրօնաւորին որ ինքն ալ ոտքի ելած էր. բայց հակառակ իր անապարանքին, այնքան շուտ խօս չտուաւ որ ձէք չլսէ իր ետեւէն մրմնջող մեղմ ձայն մը. «Մե՛ղմ տղայ... խե՛ղճ տղայ...» չեչտով մը, արգահատանքով մը որ իր սրտին դպաւ։

Կը մեղքնային զինքը... ինչո՞ւ։

Անկից ետքը շատ անգամ մտածեց ասոր վրայ։

Ուսումնապետը չէր սխալած։

Տիկին Իտա տը Պարանսի կոմսուհին կեցած կոմսուհի էր։

Պարանսի չէր կոչուեր, թերեւս ոչ իսկ Իտա։ Ո՞ւսկից կուգար։ Ո՞վ էր։ Ի՞նչ ճշմարտութիւն կար ազնուականութեան բոլոր այդ պատմութիւններուն մէջ որոնցմով տոգորուած էր միտքը։ Ոչ ոք պիտի կրնար քսել։ Այդ բազմակնիճ կենցաղները այնքան պատահարներ ունին, այնքան գաղտնիքներ, այնքան երկար ու ոլորապտոյտ անցեալ մը որ վերջին երեւոյթը միայն ծանօթ կ'ըլլայ։ Կը նմանին այն դարձդարձիկ փարատներուն որոնք երկար ստուերներ ունին իրենց կրակին ընդհատակեայ շղարշակումներուն միջեւ։

Ստոյգը սա էր որ Փարիզի չէր. ոչ է քաղաքէ մը կուգար որուն շիշը կը պահէր տակաւին, բան մը չէր գիտեր Փարիզի վրայ և ինչպէս իր սենեկապանուհին՝ Բոնսթան կ'ըսէր, անոր քով բան մը կար պակաս։

«Գաւառի ֆոֆոզ...» կ'ըսէր Բոնսթան արհամարհանքով։

Իրաւ է թէ գիշեր մը Ժիմնազի մէջ հրկու Լիսէցի վաճառականներ կարծած էին ճանչնալ յանձին անոր՝ Մելանի Ֆավրօ անուն կին մը, որ ատենօր «ձեռնոցներու և անուշահոտութեան» վաճառատուն մը կը բանեցնէր Թէաս հրապարակը. բայց այս պարոնները սխալած էին. ու չատ ներում խնդրած։ Ուրիշ օր մը, հիւսարներու սպայ մը նաեւ անուն մէկը կարծեց զայն զոր ութ տարի առաջ ճանչցած էր Օուլէանվիլի մէջ։ Սա ալ նոյն ներումները խնդրեց, միեւնոյն սխալը գործած ըլլալով։ Իրաւ չատ անհիթեթ նմանութիւններ կըլլան։

Սակայն, տիկին տիկին որ Պարանսի չատ ճամբորդած էր ու չէր ծածկեր. բայց չատ վարդեսորդի ըլլալու էր մէկը որ յատակ դիտակ բան մը դուրս կանէր յորդառատ խօսքերուն մէջէն զոր ամեն առթիւ կ'ըսէր իր ծագման կամ իր կեանքին վրայ։ Օր մը, Իտա ծնած էր գաղթականներ, կը խօսէր մօրը վրայ հրապուրիչ խառնածին մը, իր դաշտերուն վրայ, իր խաղաղիկ հիներուն վրայ. ուրիշ անգամ մը Թուլուժէ կը գտնուէր, իր մանկութիւնը անցուցած էր դղեակի մը մէջ, Լուսառի եզերքը։

Եւ մանրամասնութիւններ, մանրադէպեր, հրաշալի արհամարհանք մը իր կենցաղին այս անզգոյ կտորներուը միասին բերել կապելու համար։

Ինչպէս տեսուեցաւ, այս մտացածին պատմութիւններուն մէջ սնամտութիւնը

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՓԵՏՐ. 20,3 ՄԱՐՏ 1896

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԶԲԱՂՈՒՄՆԵՐ ԱՆԳՈՐԾ ԴԱՍՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

(Առ Խմբագրութիւն «Արեւելքի»)

Տէր,

Ստորեւ կը գտնեմ Մեհտորական խոսակցութիւն մը զոր իմանալով լսեցի և որմէ ոչ բառ մը աւելցնելով ոչ պակասեցնելով՝ սղագրեցի։

Դուք համոզելու արհեստը լաւ գիտէք։ Ձեր խօսքովն է որ այժմ մեր Սկիւտարի փողոցներուն մէջ կը տեսնուին նախկին բեռնակիրներ որք բեռան համեան առ յաւէտ լծոցած՝ սկըսած են շրջուն մանրավաճառութիւն ընել և իրենց օրապահիկը՝ «մարդ-կօրէն» ճարել։

Փողոցի մէջ թափառող տղայք սկսան հինգ դրուշ դրամագլխով ապատգեղ (ֆոյոնոս) ծախել։ Իրենք կը հաւատան թէ օրական առնուազն 100 փարայէն մինչև 5 դրուշ շահ մը կ'ընեն։

Տեսայ նաև բեռնակիր մը որ անուշապուր (ղարէ) կը ծախէր առաւօտուն կանուխ բոնուկ ճամբու մը վրայ։ Հարցուցի թէ գո՞հ է իւր այժմեան արհեստէն։ Մեծ գոհունակութեամբ պատասխանեց։ «Աղա՛, փառք Տիրոջը, օրական 10—15 դրուշ կը հանեմ»։

Այսպէսի օրինակներ բաւական կը տեսնուին ժամանակէ մ'ի վեր։ Մենք այնպէս կը կարծենք թէ ասոնք ձեր աղքատ յորդորականներուն ստրդիւնքն են, Ցորդորական մ'ալ այս խօսակից Օրիորդներուն ուղղէք ո՛րքան լաւ կ'ըլլայ։

15 Փետրուար 96 Վ. Խ.
Գուդկունճուգ

* * *

ԱՂՋԻԿՆԵՐՈՒ ԿԱՃԱՌ ՄԸ

(Սէնէկի մը Ֆէլիս սառնոնցացած հինգ աղջիկ։)

Լէ՛սի։ Արչուիր, ո՞վ էր գուռը։

Աբէ՛սի։ Ցրուիչն էր։

Լէ՛սի։ Շուտ, բե՛ր լրագիրը։

Վերգին։ Կ'աղաչենք, քիչ մը բարձր կարդայիր որ մենք ալ ան մը հասկնանք։

Լէ՛սի։ Զհասկնաք աւելի լաւ կ'ընէք, որովհետեւ կարդացածս ջիղերուս կը դպչի։

Հայկանոյշ։ (Լրագիրը Լիւսիի ձեռքէն սռնելով կը սկսի կարդալ Աբէ՛սիի 10 Փետրուարի թուով «Արհեստագիտական վարժարանին մասին գրուած յօդուածը։)

Տէրո՛հ։ Բաւական է, Լիւսի շատ իրաւունք ունի հոգեր։ Ինչո՞ւ Աբէ՛սիի սկսաւ այսպէսի խենդ ու խելառ գաղափարներ պաշտպանել։ Այս քանի մը ամիսները չեմ գիտեր ինչ եղաւ։ Անցեալ օր երիտասարդներուն մանաւանդ, պտիպլիբէքցի և ուրիշ սոյն օրինակ անպատուաբեր գործեր ընել կառաջարկէր։ այսօր ալ կ'ըսէ թէ աղջիկներն որպէս զի կատարեալ տանտիկիններ և ճշմարիտ մայրեր ըլլան՝ պարտաւոր են «Արհեստագիտական» վարժարանին մէջ աւանդուած բոլոր գիտելեաց տեղեակ ըլլալ։ Ինչ գաղափար։ Աստուա՛ծմ։ Արդեօք Մարկիզ տը Բրովանս, Մատամազել տը Մոնբանիէ, Մատամ տը Սէվինեէ, Ռատամ տը Սթալ և ուրիշ նշանաւոր կիներ գիտէ՞ն ձեւ, կարս կեղտոյր հիմ, անուշեղէն պատրաստել և արդուկել։ Ասոնք միթէ՞ իրենց կատարելութեան չեն հասած, կամ թէ պատմութիւնը անոնց անունները չէ՞ տրձանագրած։

Լէ՛սի։ Շատ իրաւունք ունիք, բայց ինչո՞ւ այդչափ բարկանաք։ Զէ՞ք կասկածած թէ ինչո՞ւ այսպիսի գաղափար մը կը պաշտպանուի արանց կողմէ։ Երիկ մարդիկ կ'ուզեն որ աղջիկներն սկսին անուշ հիմ, կիրակուր պատրաստել, սա ընել նա ընել որպէս զի ժամանակն առալ գեղեցկութիւնէն մաս մը կորսնցնեն և պարտաւոր ըլլան մէկին տեղ երկու գրամոֆիտատ, կամ տունը պէտք չթողուն սպասաւորի սպասաւորիի, որով տան ծախքէն խնայութիւն ընէ երիկ մարդը։

Հոռո՛ռ։ Ես ալ ձեզ գաղափարակից եմ։ Փրձով հաստատած եմ։ Մօրքոյրս հիւանդ ըլլալով ֆոյոնոս ստիպուած է տանտիկնութեան ծանր պաշտօնն ինք կատարել։ Կարկտուք ընելով, խեղճին ձեռքերը բրտացած և կիրակուրի չոգիէն երեսը թարմամած է։ Բոլորովին կորսնցուց իր գեղեցկութիւնը։ Ստիպուած է տունը մնալ։ Դրացւոյն խնդոտ տղան Ծակոռն անգամ երեսը չի նայիր։

Վերգին։ Ես կարծեմ որ պէտք է սովորիլ ամէն բան, բայց սովորածնիս պահել և մատերնիս մոխիրը չթաթիիլ։ Կրնայ ըլլալ որ վաղը հարուստ ամուսնոյ մը տէր ըլլանք։ Ծառաներ կունենայ։ Ծառաները կառավարել պէտք է։

Հայկանոյշ։ Ինչ պարապ խօսք։ Թող ծառան իր ուզածն ընէ, ես վերը դաշնակ ածելով և կամ հրեւելի հեղինակներու գործերը կարդալով ժամանակս կ'անցուցնեմ։ Երբ սկսած ըլլամ կարդալ Լամարտինի մէկ գործն և ծառա գայ դիս կոչել գործի մը համար, կը կարծե՞ք որ ծառայիս կամքը կատարելու յիմարութիւնն ունենամ։

Տէրո՛հ։ Վերգին, այսօր ինչո՞ւ գրաբարի մը հոլին առած հոս կը կարծե՞ս որ գիտցածդ քեզի կատարել տալու անկարող ըլլան երիկ մարդիկ։ Չեմ գիտեր ըսելով ազատիլը գիւրին է, բայց գիտեմ և չեմ ըներ ըսելն։ «Ես կոխ կ'ուզեմ» ըսել է։ Ուրեմն, առանին զբաղանց վրայ ծանրութիւն չունենալ հաշտարար ընթացքի մը հետեւիլ է։ Գոտիկ պատմութիւն մը։ Մեր գրացի Վարդան աղան բաւական հարուստ մարդ մ'է։ բայց իւր կինը ծառայի մը պէս կը գործածէ, որովհետեւ առջի թերան «Ես գիտեմ ըսելու դժբախտութիւնն ունեցած էր կինը։ Սոխին անուշը չբլլար։ Երիկ մարդոց մէջ չեմ յուսար որ կատարեալ գիտնական գտնուի. եթէ գիտնական ըլլային՝ կարդացած կ'ըլլային թէ՝ կնոջ վարդի թերթով իսկ դպչիլը ներելի չէ։

Հոռոռ։ Մեծ յանցանքը կիներո՞ւն քսիլը է։ Կիներն իրենց ամուսիններուն խօսքը կոտրել չեն ուզեր, և անոնց քով այնչափ կը սարկանան որ անոնք համարձակութիւն կ'առնեն ուզածնին կիներնուն ընել տալու։ Կինը թող իր բարձրութիւնը գիտնայ։ Թո՛ղ յարգել տայ իր կամքն իր երկան, և այն ատեն պիտի կարդանայ իր ամէն ուզածն ընել տալ անոր։ Օգտակարութիւն, ապասաւոր։ ստնտու՝ պատրաստ պիտի ըլլան իրեն համար։

Վերգին։ Երկար բարակ ոչ կարդալու է և ոչ ալ մտիկ ընելու է այն տեսակ քարոզներն։ Արհեստագիտական վարժարանին բացուելն այդքանները համար ուրախութիւն մը է։ անոնք թող բերկրին։ մեզի վերաբերութիւն չունի։ Ցաւալին այն է որ տանկ Նիւթերու վրայ խօսելով չկրցինք փողոցի անցորդները դիտել։ Ամէն տեսն տասնկ խնդիր մը մէջտեղ նետողը դուն ես, Լիւսի։ ես որդեն բերանս անգամ չեմ առներ։

Լէ՛սի։ Նայեցէք, ո՞վ է սա չիք երիտասարդը որ կ'անցնի փողոցին ծայրէն։ Այնքերը կարճատես ըլլալո՞ւն արդեօք ակնոց գրեր է։

Հայկանոյշ։ Իրաւ որ չեմ ճանչնար։

Տէրո՛հ։ Ատիկա Կոչկակարեանն է, աղքատ հօր մը որդին, բաւական ամուսկան կ'առնէ և միայն իրեն կը ծախուէ։ Տեսակցութիւնը չատ սիրուն է։

Հոռոռ։ Հայկանոյշ։ Վերգին։ Լէ՛սի։ (Միաբերան) Աղքա՛տի մը տղայ։

Լէ՛սի։—Նայեցէ՛ք վերէն ո՞վ կուգայ, ծերացած տղայ մը, խայխղոխղ ֆէսով, հին Բայրէ՛սիով, ի՞նչ կերպարանք։ Կը խօսի բաւական տարեց մարդու մը հետ, իւր խօսուածքին մէջ յարգանք չկայ։

Վերգին։—Ի՞նչ կ'ըսէք, նա Հրանդ... եանն է ուսեալ և միանգամայն խելացի երիտասարդ։ իւր կոչտ ձեւին տակ չատ ազնիւ հոգիներ մը ունի. միրան ոսկի է։ Դրական տղայ մ'է, այս հասակէն գիտէ իր տունն կառավարել։ Իր տեսակցութիւնը այնքան լուրջ է որ առջի տեսնելուդ թէև չես սխորժիր այլ հրկրորդին կը համակրես անոր։

Լէ՛սի։ Ըսել է արտաքին կերպարանքէն խաբուելու չէ։

Վերգին։ Լաֆոնթէնին «Դանուբի չինականը» կարդացած չես։ Շատ անգամներ արտաքինը կը խաբէ։ Արտաքինին կարեւորութիւն տալու չէ։ Մեղի կուգայ կոր։ Երթամ գիմաւորեմ։

* * *

Այս խօսակցութեան առթիւ քանի մը խօսք՝ առաջիկայ թուով մը։

Քաղաքական կացութիւն

ԱՆԳԼԻՈ չի շատանար իւր նաւային ոյժերը միայն աւելցնելով։ Իրազեկներ կ'ըսեն թէ անշուշտ Թորի դահլիճը բան մը գիտէ եւրոպեան և ամերիկեան կացութեան վրայ որ այսքան ոյժ կուտայ երկրին պաշտպանողական միջոցներուն։ Շարժուն նաւախմբին կազմութեամբ չբաւականացաւ։ ահագին վարկ մը պատրաստեց՝ Ցնայուն յաւելումներ ընելու համար նաւատորմին վրայ։ Հիմակ ալ ծրագիր մը կը պատրաստէ՝ երկրին պահեստի ցամաքային ոյժերն աւելցնելու համար։

—Գիտէք որ Անգլիոյ նոր պակաւոր բանաստեղծը Թորիութիւնն այնքան յառաջ կը տանի որ Թորի դահլիճին ամէն բրածին և ամէն բանին ծամ կը զարնէ իւր քերթուածներով։ Իւր Մուսայն այս ստահեան օրուան կուսակցութեան ծառայեցնելուն համար բնական է որ քաջալերներ չատ ունենայ։ Նոյն իսկ Միութենական կուսակցութեան մէջ զինք ծաղրողներ կան։ Սրինակի համար, Պ. Բարբերը Սմիթ ծանոյց թէ պիտի հարցնէ Պ. Պալֆուրի թէ ովքե՞ր է պակաւոր-բանաստեղծին տարեդարձը, դրամն ո՞ւրկէ կ'առնուի, եմնացոյցին ո՞ր գլխուն մէջ է, եւ արդեօք նախարար մը պատասխանատո՞ւ է անոր արարքներուն համար, և եթէ չէ, ի նկատ առնլով վերջին եղելութիւնները, Պ. Պալֆուր չի՞ զգար թէ հարկ անհրաժեշտ է պակաւոր-բանաստեղծին քաղաքական արտայայտութիւններն ենթարկել Լորտ Սենեկապանին կամ ուրիշ նախարարի մը գրաքննութեան։—Անմեղ ձեւի մը տակ ներկայացուած այս հարցման տակ ո՞րքան չարութիւն կենալն հասկնալու համար, պէտք է յիշել թէ Պակաւորը Տքդ. Ճէյմսընի արշաւանքը գովաբանող ոտանաւոր մը հրատարակած էր, որ չատ պախարակեցաւ։ Երբ Պ. Ջէմպրլէյն կը փութար նոյն արշաւանքը պաշտօնապէս հերքել, Տէրութեան Պակաւորբանաստեղծին գայն գովաբանելը կրնար մեկնուիլ իբրեւ պաշտօնական երկդիմութիւն մը։ Բայց հոս չէ՛ առաջարկութեան չարաճճիութիւնը։ Լորտ-Սենեկապանին գրաքննութեան կենթարկին գաղղիերէնէ անգլիերէն թարգմանուած գաւեշտախաղերն, որով միութենական երեսփոխանը պակաւոր բանաստեղծին գրական գործունէութիւնը գաղղիերէնէ թարգմանուած գաւեշտախաղի համարժէք կը գտնէր։ Երբ առաջարկութեան հեղինակն յիշից «Տէրութեան մէկ ուրիշ նախարարին գրաքննութիւնն», ընդմիջումներ եղան թէ ամենէն ձեռնհաս նախարարը պէտք է ըլլայ Պ. Էքբրս-Տուկան, հարցային չենուութեանց նախարարն. որովհետեւ «Շինուութիւնը» անգլ. Works բառով կը բացատրուի, որ միանգամայն կը նշանակէ «Գործք», և առաջարկեցաւ «Հարցային» բառին առջեւ «բանաստեղծական» ածականն աւելցնելով ընդարձակել նախարարին իրաւասութիւնն, այնպէս որ հեծելանիւներու վրայ օրէնք դրած և հին շէնքերը նորոգել տուած ժամանակ խելք հասցնէ նաև Պ. Օսդինի բանաստեղծական գրուածներուն։ Անդիէն, գինեհատից կամ ժուժկալութեան ընկերութեան ներկայացուցիչները ծանուցին որ իրենք ալ պիտի խառնուէին գործին, եթէ պակաւոր բանաստեղծն ըստ առաջնոյն Տէրութենէն ստանար տարեկան խոշոր տակառ մը անոյշ գինի։ Բարեբախտաբար, ըսին, հիմակ այս գինին չի տրուիր պաշտօնական բանաստեղծին։

ՖՐԱՆՍԱ.—Պ. Ֆելիքս Ֆոռ նախարարաց խորհրդին յղեց քանի մը ծերակուտականներու և երեսփոխաններու կողմէ իրեն ներկայացուած ապրսպիրն, որով հանրային շինութեանց նախկին կաշառակեր նախարար Պ. Պայհոյի արձակումը կը խնդրեն։ Բացի մէկէ ամէն նախարարք արձակելու կողմն էին, մանաւանդ որ՝ եթէ հնարաւ՝ չարագործ մ'ըլլար՝ ոստիկանութեան հսկողութեան ներքև գտնուելու պայմանաւ կ'արձակուէր պայմանաժամէն առաջ, իբրև բանտի մէջ պարկեշտօրէն ապրած մարդ։ Նախարարներէն միայն մէկն որ հակառակեցաւ՝ պատերազմականն էր, Պ. Քաֆէնեաք, որ առարկեց թէ Պ. Պայհօ, երբ կաշառքն առաւ Բանամայի փոխառութեան ծրագրին երեսփ. ժողովոյ մէջ պաշտպանելու համար, կառավարութեան մէկ անդամն էր, հարուստ, լաւ դաստիարակուած. և քաջ գիտակ իւր գործած մեղքին մեծութեան։ Պ. Պայհոյի արձակման համար գործածուած մեծագոյն փաստերն. ասոնք էին թէ իւր բոլոր հարստութիւնը տուած էր՝ կաշառքն ետ դարձնելու համար, Նիւթապէս ու բարոյապէս փճացած է, իւր ընտանիքն ալ փճացած է. իսկ Պ. Շարլ տը Լէսթեր, չատաւելի հարուստ ըլլալով հանդերձ, քիչով ազատած էր։ Պ. Քաֆէնեաքի ընդդիմութեան հակառակ, կը կարծուի թէ քիչ օրէն պիտի արձակուի անկեալ նախարարը։

ՀՆՈՒԱՆՔԱՑ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԸ

Եթէ Լոնտոն իւր պակաւոր բանաստեղծն ունի. Փարիզ ալ հին կօշիկներ կարկտող իւր քերթողն ունենալով կը պարծի։

Պ. Ժաք լը Լոռէն, բանաստեղծ, վիպասան, թատերգակ և նախկին ուսուցիչ, այս օրերս հին կօշիկներ կարկտելու խանութի մը բացաւ ի Ռիւ տու Սոմառա, միտքը դնելով Քարդիէ Լադէն դպրոցական թաղին մէջ բնակող ուսանողներուն և այլոց կօշիկները նորոգել։ Ոտանաւոր ծանուցում մը հրատարակելով կոչում ըրաւ իւր տպագայ յաճախորդներուն, յիշելով ուրիշ կօշկակար կամ կօշկակարկատ բանաստեղծներն, ինչպէս ժասէն տը Բրովանս, Հանս Զաքս Նիւրեմպերկի, ևն։ Կ'ըսէ թէ՝ որովհետեւ ժամանակները դժնդակ են և չոր հացով ապրիլ կարելի չէ, ինք որոշեց հին կօշիկներ կարկտելով աւելի գոհացուցիչ ապրուստ մը շահիլ։ Պ. Լը Լոռէն ունի հրատարակած հինգ հատոր ոտանաւոր և երկու վէպ, որք շատ գովուած են, և իւր հեղինակած մէկ զաւեշտախաղն Ալէքսանդր Որդւոյ կողմէ յանձնարարուեցաւ Վոտվիլի թատրոնին անօրէնին, և ներկայացուեցաւ։ կը յարէ թէ Թուլոնցի նմանելու համար չէ որ կօշկարութեան կը ձեռնարկէ, այլ որովհետեւ իւր 15 տարուան գրական գործունէութիւն խիստ քիչ բան բերաւ իրեն դրամապէս։ Կը կարծէ թէ իւր թատերախաղ անօր համար յաջողութիւն չդտաւ որովհետեւ թատերաբեմին վրայ կը նշանակէր անխիղճ գրագէտ մը։ Նախամեծար համարելով անկախ կօշկակարութիւնը քան այնպիսի գրական գործունէութիւն մը որ ուրիշներու քմահաճոյքին դերի ըլլայ, ուզեց իւր ապրուստն այս անկախ գործով շահիլ։ իւր պարապայ ժամերը միայն տալով Մուսայից։ Իւր հայն ալ կօշկակար էր։ Կը յուսայ որ կաշին աւելի պիտի ժպտի իրեն քան թղուղթն ու գրիչը։ Մէկ կողմէ կօշիկները կարկտած ժամանակ, միւս կողմէ կօշկակարութեան գործնական դասեր պիտի առնու իւր ընկերոջմէն որ չատ լաւ կօշիկ նորոգող մ'է։ Եթէ ընդունելութիւն գտնէ, կօշկարի մեծ խանութ մը պիտի բանայ։ Բոլոր այս գաղափարները կը յայտնէ Ֆրանսերէն յալոյ ոտանաւորով, և կ'ըսուի թէ արդէն իսկ լաւ ընդունելութիւն կը գտնէ վեհսիրտ ուսանող բաղմութենէն որ կը վխտայ Փարիզի «Լատինական» թաղին մէջ։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ.—Տքդ. Ճէյմսըն և իրեն հետ մէկտեղ Թրանսվալ արշաւող անգլ. դնդապետք, հաղորդեցան Լոնտոն հասնելուն պէս տարուեցան այն դատարանին առջեւ ուր կը քննուին միջազգային դատերը։ Երբ ճանչուեցան. այս ամբաստանեալք բազմութեան կողմէ կեցցէներով ընդունուեցան։ Դատարանին մէջ իրենց ազգականք, պարագայք և այլ համակիրք նմանապէս ջերմագին ընդունելութիւն մ'ըրին, երբ ընդհանուր դատաւորը ծանոյց թէ այս մարդիկ ամբաստանեալ են իրենց իրենց գլխուն բարեկամ Պետութեան մը երկրին արշաւելով խաղաղութիւնը վրդովելնուն համար։ Դատաւորն ի կարգ հրաւիրեց համակրութեան ցոյցեր ընողներն, և յորդոր կարդաց ամբաստանեալներուն ալ որ իրենց վրայ խօսել չտան, ցոյցերէ, գումարումներէ զգուշանան, և այս պայմանաւ միայն հաճեցաւ որ 15 օր եռքը ներկայանան, առ այժմ 2,000ական ոսկի երաշխաւորութիւն տալով։ Ամբաստանեալք իրենց տունները կամ պանդոկ դարձան, ճշդիւ հետեւելով դատաւորին պատուէրին։

Պ. ԿԼԱՏՍՏՈՆԸՆ փափաք յայտնեց Պ. Ֆելիքս Ֆոռի հետ տեսակցելու ի Բան։ Նախագահը սիրով ընդունեց ծերունի պատկան մարդուն առաջարկը։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ.— Մ. Նահանգաց Ներկայացուցիչն այն քուէն որով Քուպացիներն իրենց ապատամբելու վերջ տուաւ և որոշեց իրենց օրինաւոր պատերազմիկ նկատել զանոնք՝ ծանր անկում մը յառաջ բերաւ Սպանիոյ արտաքին արժեթղթերուն վրայ։ Սպանիոյ կառավարութիւնն անմիջապէս նոր զօրք պատրաստելու հրաման հանեց։

ՅԵՌԱԳԻՐ

ՆԱՐՈՒԷ, 1 Մարտ.— Ումպերտ Բագաւոր չոգեմակոյկ նստած մի քանի մղոն տեղ ընկերակցեցաւ այն չոգենաւերուն որք զորք կը տանին Հապէշստան։ Նաւաստիները կայմերուն վրայ շարուած. զորքերը բարեւի կեցած, «Կեցցէ՛ Թագաւոր» աղաղակեցին միաբերան։

ՓԵԴԵՐԱՊՈՒՐԻ.—Սվէդ համալսարանի թերթին տնօրէն Զօր. Քոմարով որ Սոֆիայէն դարձաւ, գովեստիս կը խօսի Ֆերտինանտ իշխանին վրայ, Պ. Սգոյլովի իմաստուն ընթացքը կը ներբողէ, գոհունակութիւն կը յայտնէ արտաքին գործոց պաշտօնարանին Պ. Նաչուիչի ձեռքէն առնուելուն համար, որոյ հիւանդութեան պատրուակաւ հանդէսներէն բացակայ ըլլալն հարկ դատուած էր, և ուրախութիւն կը յայտնէ որ ռուսաբէ կուսակցապետ Պ. Թէոտորով, Սոպրանեէի ատենապետը, Վարչութեան անդամակցած է իրբև դատական նախարար։

ՄԱՏՐԻՏ.—Մ. Նահանգաց Ներկայացուցիչն որոշուեցաւ, որով իրբև օրինաւոր պատերազմիկ ճանչուած են Քուպացիք, սաստիկ յուզում պատճառած ըլլալով Սպանիոյ մէջ, կառավարութիւնը միջոցներ ձեռնառաւ որ հակամերիկեան ցոյցեր չըլլան։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Կրօնական ժողովն երէկ ի նիստ գումարուեցաւ ի Պատրիարքարան՝ նախագահութեամբ Ամէն. Ս. Պատրիարք Հօր և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

Այրի Տիկին Նունէ Եւանգուլեան, որ Յունվար 23ին մեռեր է ի Թիֆլիզ, ութսունամեայ հասակի մէջ, 10,000 բուպլի գումար մը կտակեր է քաղաքին Ներսէսեան վարժարանին։

Ծաղկի լրագրին խմբագրութիւնն ըստանձնած է թուաբանութեան ուսուցիչ Երուանդ էֆ. Քարթպեան, որ կը հրատարակէ զայն ազգային, գրական, գիտական ու քաղաքական պարունակութեամբ և չաբաթական լուրերու հաւաքածոյով մը։

Առաջին թիւն հրատարակուեցաւ չաբաթ օր։

Յաջողութիւն կը մաղթենք Քարթպեան էֆէնտիի այս լրագրական ձեռնարկութեան։

Ի ՆՊԱՍՏ

ԳԱՒԱՌԱՑԻ ԱՂՔԱՏ ՈՒՍԱՆՈՂԱՑ

Դրնճարբէն Նշան էֆ. Սօֆեան նուիրած է 50 օրինակ նոր Փնջակ (պատկերազարդ ընթերցարան) ձեռամբ գրաւաճառ Պ. Պալենց էֆ.ի։

ՏՕՔԹՈՐ Ա. ԳԱՌԱԳՈՂ
ՄԱՍՆԱԳԻՏ
ԾՆՆԴԱՄԻՋԱԿԱՆ, ԳԱՂԻԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՄՈՐՔԱՑԻՆ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

կը ծանուցանէ թէ՝ եւրոպական դարմանատուն մը հաստատած է Թօփհանէ ճատտէսի Թէլիեան Անտոն էֆէնտիի դեղարանին վրայի յարկը, ուր եւրոպական առաջնակարգ եւ հռչակաւոր հիւանդանոցներու մէջ ի գործ դրուած գիտութեան եւ արհեստի վերջին կատարելութեանց համեմատ կը դարմանի վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, որոնց համեմատ պէտք եղած գործիներն ու դեղերն Եւրոպայէն բերել տուած է մասնաւորապէս։

Միզանցքաբորբոքումը, միզանցքի լուսցումն եւ առանց ներքին դեղեր գործածելով 8 օրուան մէջ եւ 3էն մինչեւ 5 անգամ այցելութեամբ կատարելագործեալ կը բուժէ ինչպէս նաեւ հին միզանցքաբորբոքումները, քիչ ժամանակուան մէջ, եւ առաջին այցելութեան հիւանդ եղեան էջս առ էջս բարւոքումը խոստանալով։

Շանկրը մու, էնտիւռէ եւ գաղղիական հիւանդութիւնք, առանց զրգռիչ դեղերու, իտալացի հռչակաւոր Դոքթ. Բէռնօնի դրութեամբ կը խնամէ։ Ան արդարութիւնը ելեւմտական դարմանով, եւ միզանցքի նեղութիւն ու մորթային հիւանդութիւնք արհեստի վերջին կատարելագործութեանց համեմատ կը բուժէ։ Վիրաբուժական ամէն տեսակ գործողութիւնք մասնաւորաբար ծնդամիզական գործարանաց վերաբերեալ, ինչպէս Քիւսիրիլ, Բար եւ այլն., կը կատարէ մեծ փոյթով եւ զրկեալ առանց ցաւի։ Ան օր ժամը 6էն 11 (Ը. Թ.) հիւանդ կ'ընդունի վերոյիշեալ դարմանատունը ուր Հինգշաբթի օրերը յատկապէս կանանց ծնդամիզական գործարանաց վերաբերեալ հիւանդութիւնները խնամելէ վերջ, պէտք եղած գործողութիւնները կը կատարէ։ 4—9

ՇԵՆՈՒՄԻ ՀՈՒՐՆԵՐ

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.— Անգլիական, գերմանական, իտալական ու սերպիական դեսպանք, երէկ Բ. Դուռն հրաւիրուած, յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վեհ. Նախարարին հետ։

ՔՈՒԱՔՆԵՐԸ.— Օտար տէրութեանց դեսպանք, չաբաթ օրը, ռուսական դեսպանատան մէջ գումարում մը ունեցան՝ քննելու այն բողոքները, զոր մայրաքաղաքիս վաճառականք ըրած էին՝ քարափանց տուրքերու վճարման եղանակին համար։ Այդ նիստին մէջ որոշուեցաւ խնդրել կայս. կառավարութենէն որ բարեփոխմներ ի գործ դրուին՝ քարափանց տուրքին գանձման եղանակին նկատմամբ։ Դեսպանք, այդ նիստին մէջ, թէև հաւանութիւն յայտնեցին քարափանց ընկերութեան սակացոյցին, սակայն կարծիք յայտնեցին թէ մաքսային պաշտօնեայք միջամտելու իրաւունք չունին, որովհետեւ միայն ընկերութեան անկ է քարափանց տուրքը գանձել։ Դեսպանք պիտի առաջարկեն կայս. կառավարութեան այդ միջամտութիւնն արգիլելու միջոցներուն վրայ խորհիլ՝ որպէս զի վաճառականաց չահերը պաշտպանուին։

ԱՌԵՒՏՐԱՆԱՆ և Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշայի նախագահութեամբ կարդալ յանձնաժողովն երէկ եւս նոյն պաշտօնատան մէջ ի նիստ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Այդ յանձնաժողովը կը կազմեն՝ Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Բիգա պէյ, Վճռաբեկ ատենի անդամներէն Հիքմէթ պէյ, տասանորդի տրոց վարչութեան տնօրէն Նուրի պէյ և Պետական Խորհրդոյ վերաքննիչ ատենին ընդհանուր դատախազ Եանքօ էֆէնտի։

ԹՐԱՄՈՒԷՅՆԵՐԸ.— Պ. Թուբաս, ազերբայջիր մը մատուցանելով Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան, յայտարարեց թէ պատրաստ է՝ կայս. կառավարութեան փափաքանաց համաձայն ի գործ դնել այն ամէն միջոցներն որք յարմար պիտի դատուին օսմ. երկիրներու բոլոր թրամուէյները քաշելու եղանակին նկատմամբ և թէ այդ կարգի պարագաներու մէջ ինք միշտ չահաւոր առաջարկութիւններ պիտի մատուցանէ։

ԶԻՆՈՒՈՐՔ.— Կայս. իրատէ մը հրամայած է որ արձակեալ զինուորներն երբ իրենց երկիրները դրկուին, քաղաքային ու զինուորական բոլոր պաշտօնեայք պատասխանատու են՝ անոնց ամենայն հանգստութեամբ ուղեւորելուն համար։

ՍՈՒՐԲԷՅ ՀԻՒՄԱՑՈՒՆ.—Հեռագրական տեղեկութեան մը համաձայն, Սուրբէյի Հիւմայունը, առջի իրիկունը, Դամասկոս ժամաներ է։

ԻՆԿԻԼԻԶ ԱԼԻ ՊԷՅԶԱՏԷ ԱՀՄԷՏ ՐԻԶԱ.— Վերոյիշեալ ատենի ընդհանուր դատախազին մէջ պաշտօնագիրը, որ հրատարակուած է Թուրք լրագրաց այս օրուան թուոյն մէջ, կը ծանուցանէ թէ՝ օսմ. կառավարութեան ներքին ապահովութիւնը խանգարելուն համար իրրեւ ոճրագործ ամբաստանուած Ինկիլիզ Ալի Պէյզատէ Ահմէտ Ռիզա տակաւին ձեռք անցուած չէ. ուստի Եղեռնադատ ատենին կողմէ իրեն նորէն տասն օր պայմանաժամ տրուած է դատարանին ներկայանալու համար. հակառակ պարագային մէջ՝ օրինաց անաստող նկատուելով՝ ի բացակայութեան պիտի դատուի. քաղաքային իրաւունքներէ պիտի զրկուի ու ստացուածքներն ալ պիտի գրաւուին և ինք ոչ է դատի իրաւունք չպիտի ունենայ։ Անոր եղած տեղը գիտցողները պարտաւոր են իմաց տալու և դատական պաշտօնեաներն ալ զայն ձերբակալելու։

ՍԱԼԻՀ ՊԷՑ.—Նախկին Մեծ-Եպարքոս Թունուսցի վախճանեալ Պայրէտտին փաշայի որդին Սալիհ պէյ կայս. Թիկնապահաց կարգը դասուեցաւ։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութեան ժողովը նկատողութեան առաւ հետեւեալ խնդիրն, որուն համար որոշում մը պիտի տայ։

Հուգուզի վերաբերեալ դատերու ոմանց մէջ թէ՝ պահանջողին և թէ պաշտպանողին կողմէ ներկայացուած դիմումներն լսուելէ յետոյ ասոնց դէմ պատժական ատեաններու առջեւ դատ կը բացուին՝ զանոնք իրր սուտ վկայ ամբաստանելով։ Պատժական դատարանք ալ առանց նկատողութեան առնելու թէ բուն իսկ դատը Հուգուզի դատարանաց առջեւ ի՞նչ ելք պիտի ունենայ՝ այսինքն առանց քննելու թէ այդ վկայութեան նկատմամբ ծածուկ կերպով և հրապարակաւ տեղեկութիւն առնուած է թէ ոչ, և եթէ առնուած է, նուտ վկայի դատ բացողն ապաստանած է թէ ոչ և վերջապէս թէ այդ վկայութիւնն արդիւնք մը ունեցած է թէ ոչ, վկայներն իրրեւ յանցաւոր և մինչեւ իսկ իրրեւ ոճրագործ կամբաստանեն։ Այդ վճիռներ, Պատժական Օրինաց հակառակ ըլլալնուն համար թէև կը բեկանին, սակայն ճշմարտութիւնը երեւան հանելու համար բաւական ատեն կանցնի և այդ կարգի դատապարտեալք բանտարկուած մնալով կը վնասուին։

ԲԱԼՃԻ ԿՈՄՍԸ, կղզոյ ազատական դեսպանատան, երէկ Վիէննա ուղեւորեցաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ հիւպատոսութիւններ պիտի հաստատուին Ֆիլիպէի. Պուրգազի, Վառնայի, Ռուսճուքի և Վիտինի մէջ։

ՖԵՐՏԻՆԱՆՏ իշխանը մայրաքաղաքս պիտի գայ Պայրամի երկրորդ օրը՝ վարչապետ Պ. Սթոյլոֆի հետ։ Իշխանին կընկերանան բազմաթիւ հետեւորդներ։

ՏՐՈՑ ԳԱՆՁՈՒՄԸ.— Ռէժիի պաշտօնեաներէն Պ. Ճիօրճիանի. ընդարձակ ծրագիր մը մատուցանելով Երմտական նախարարութեան, միջոցներ ցոյց տուած էր տերութեան արոց գանձումն աւելի կանոնաւորելու համար։ Նախարարութիւնը սկզբամբ ընդունեց այդ ծրագրոյ ինչ ինչ կէտերը և անցեալ չաբթու Քաղաքապետութեան հաղորդեց այն կէտերն, որք կը վերաբերին այդ պաշտօնատան։

ՊՕՐՍԱՆ.— Ղալաթիոյ Պօրսանի վարչութիւնը նոր տեղ մը հատատեց տեղական արժէքաղթերու առուծախին համար։ Այդ տեղին մէջ պիտի կատարուին հագար Բենսիլիտէն վար եղած առուծախի գործողութիւնք. իսկ բուն իսկ Պօրսանի մէջ հազարէն աւելիներու Վարչութիւնն այդ երկրորդ ճիւղին համար հարկ եղած միջոցները ձեռք առաւ՝ գործողութեանց կանոնաւորութիւնն ու վստահելի պայմաններու մէջ կատարուիլն ապահովցնելու համար։

Մօնդէրօ կըսէ թէ այն ամէն տուներն, որք դրամական վերջին տագնապին հետեւանքով պարտական են՝ իրենց կացութիւնը կանոնաւորելու վճռակի մէջ կը գտնուին, նոյն իսկ անոնք, որոց համար կասկածներ եղան Մօռաթօռիմի աւարտումը, կը յարէ Մօնդէրօ, վստահութեամբ կը դիտուի։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպան Բանամ ապրիլ, առջի իրիկունը, սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան աւստրիական ու հունական դեսպանք և այլք։

Սեղանէն յետոյ Տիկին Բանամ ընդունելութիւն մը կատարեց։

—Իտալական դեսպանատան պահականերն Մէսինիէ, չաբաթ օրը, Իտալիա ուղեւորեցաւ, ուր պիտի նորոգուի և մէկ քանի չաբաթ յետոյ Պոլսոյ նաւահանգիստը պիտի վերադառնայ։

ՍԱՌՍ-

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդն որոշած էր որ առանդաբար Ֆէրլաղ եղած կալուած մը՝ առանց դատարանի որոշման հարկ մնալու՝ Տէֆթէրխանէի պաշտօնէից պաշտօնագրերովը՝ պարպուի ու յանձնուի՝ դատարանները վճռագրոց գործադիր պաշտօնեաներուն միջոցաւ Որոշուած էր որ այս տրամադրութիւն Վաքֆ կալուածներու համար ալ գործադրելի ըլլայ, սակայն ձեռնհաս իշխանութիւնն աւելի յարմար դատած է որ Վաքֆ կալուածներու և կառավարական հողերու վաճառման համար պարտադիր պայմանը ձեռնհաս դատարանին դիմելով վճիռ մը ստանայ։ Դատական նախարարութիւնն ալ այդ մասին հարկ եղածն ի գործ պիտի դնէ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ նախարարութիւնը ամերիկեան ընկերութիւնի տուներ զրկեց երկրագործական վարժարաններն և տիպոգրաֆարակներն ու արտիրը՝ մշակութեան համար։ Նոյնպէս անոնց մշակութեան եղանակը ցոյց տուող հրահանգներ։

ՇՈՒԷՏԱԿԱՆ դեսպանին կինը՝ Սթէնպօք կոմսուհին, որ երէկ Իրիկուն մայրաքաղաքէս պիտի մեկնէր իր ուղեւորութիւնը մէկ քանի օրուան համար յետաձգեց։

ԱՄԱՍԻԱ Ցունաց մետրոպոլիտը քանի օտմ. ոսկի զրկած է ի նպաստ աստուածաբանական վարժարանին։

ՕՈՇՆ տիկնանց բարեգործական ընկերութեան տարեկան ժողովը կիրակի օրը տեղի ունեցաւ։ Ներկայ էին Ցունաց Պատրիարքը, Էմմեսի մետրոպոլիտը, հելլենական ու սերբական դեսպաններն և այլք։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպանատան Տաճաթաթ պահականաւն երէկ Մարմարայի մէջ պոյտ մը կատարեց և յետոյ իր տեղը վերադարձաւ։

ԳԱՍԱՊԱՅ երկաթուղւոյն Փետրուար 22ին աւարտող շաբթուան հասոյթը 1400 ոսկի եղած է։ Տարւոյն սկիզբէն ի վեր ընդհանուր հասոյթն է 14,312 ոսկի։

ՀԱՆՔԵՐԸ. — Զհռնհաս իշխանութիւնն որոշեց որ երբ հանքի մը շահագործումը աճուրդի գրուի, մասնագէտ պաշտօնէից կողմէ այդ հանքին հարստութեանը նկատմամբ տարուելիք տեղեկագրոյն վրայ, հարիւրէն մինչեւ երկու հարիւր ոսկի՝ իբրեւ Յէրմանի ու ծանուցման ծախք՝ աւանդ առնուի մենաշնորհ ուզողներէն և կատարուի աճուրդը։ Խնդրարկուք եթէ որոշեալ պայմաններէն զուրս ուրիշ պարագայի մը համար իրենց յանձնառութեանցը մէջ թերանան, այդ գումարը իրենց հասոյթ արձանագրուի։

ԳԱՆՏԻԼԼԻի մէջ տեղ մը պիտի յատկացուի՝ հայոց, յունաց և կաթոլիկներու իրենց գերեզմանատեղի։ Այդ տեղ սեպհականութիւնն է նախկին Բաղաքապետ վաճանեալ Ալի պէյի ժառանգորդներուն։

Գ. ՊՕԼԼԱՔԻ, առաջին քարտուղար իտալական դեսպանատան, երէկ, իր մօրը հետ, Իտալիա ուղեւորեցաւ։ Դարձի համար։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանն երէկ դատեց Արթին, Արտաշ, Ձիւվար Ահմէտ, Օսման, Մէհմէտ, Շեվգը ու Թէօֆիլոս անուն անձերն, որք այլ և այլ տեղերու մէջ գողութիւն ըրած ըլլալնուն համար ամբաստանուած էին։ Նոյնպէս Եանքօ, Տանա Բիւրնդոյ ու Գահվէ Թավասը Եանի՝ իբրեւ գողոնաթաթոյց և Խայրի անուն անձն ալ գողցուած ապրանքները գիտնալով առած ըլլալուն համար։

Առանցմէ Արթին ու Մէհմէտ դատապարտուեցան հինգական տարուան տաժանակիր աշխատութեան և Արտաշ՝ երեք տարուան. իսկ միւսներն անպարտ արձակուեցան։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Ոստիկանութիւնը մէկ քանի մարդիր ձերբակալեց, որք ժամանակէ մը ի վեր գողութիւն կընէին Սիրքէճիի կայարանին և մաքսատան մթերանոցներուն։ Ձերբակալեալներն են Մէհմէտ, Մաֆա և այլն, որք խոստովանեցան իրենց այդ ոճիրը։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ.— Անցեալ գիշեր Գատրգիւղի սրճարաններէ միոյն մէջ Էրզրումցի Ցակոբ, որ տունի սպասաւոր է, անձնասպան ըլլալ փորձեց դաշոյնի հարուածով մը։ Ոստիկան մը ժամանակին հասնելով արգիլեց Ցակոբն, որ կուզէր հարուածները չարունակել։ Նախնական դարմաններն ստանալէ յետոյ Հայտարապաշի հիւանդանոցը տարուեցաւ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԱԶԴ. —Անատոլուի երկաթուղեայ ընկերութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել թէ որոշած է նոր և կարեւոր գեղջ մը բնել՝ թիւ 29 Խեթէ արագութեան յատուկ փոխադրութեանց արտասովոր և առժամանակեայ սակացոյցին այն մասին վրայ, որ կը վերաբերի կարծր և կակուղ ցորեններու փոխադրութեան՝ Էնիւրիի, Սիճան քէօյի ու Մալիքէօյի և Հայտար Փաշայի միջև։

Այդ երեք կայարաններէն կատարելի տարբերմանց համար միօրինակ գին որոշուած է 1540 դրուշ ոսկեդրամ՝ 15,000 քիլոկրամոց իւրաքանչիւր վագոնի համար և կամ այն փոխադրութեանց համար, որոց գինը պիտի վճարուի այդ ծանրութեան համեմատութեամբ։

Այդ սակացոյց պիտի գործադրուի փետրուար 27էն մինչեւ օգոստոս 19 և անկից յետոյ պիտի ջնջուի՝ առանց նոր տպագրութեան։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Էտիրնէի նահանգին պատական գործոց տնօրէն և միանգամայն Լիբանանի ատենի առաջին նախագահ անուանեցաւ Արշիպագոսի կղզեաց նահանգին նախնական դատարանի Հուգուղի մէջի նախագահ Սբրի Էֆէնտի։

Ականակուռ Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ ընդհանուր ապայակոյտի փոխնախագահ Միւշիր Էտհէմ փաշայի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

Հետեւեալ Պաշտօնական Զեկուցմունքը հաղորդուած են ի հրատարակութիւն.

«Պրուսայի և Գալիպոլիի կուսակալութիւնները տեղեկագրած են Ներքին գործոց նախարարութեան թէ, Չնորհիւ Վահ. Սուլթանին, Քէսթանէի կառավարութեան պաշտօնեաներէն 250 անձեր պատուաստուած են, բաղաքային երկրորդական վարժարանի ուսուցիչներէն ու աշակերտներէն՝ 72 և նախնական ու թաղային վարժարանց ուսուցիչներէն ու աշակերտներէն՝ 1050։ Էսկիշէհիր գաւառակի կառավարական պաշտօնեաներէն՝ 70 և բարձրագոյն նախակրթարանի ուսուցիչներէն ու աշակերտներէն՝ 152։ Գարահիսարը Սահիպի քաղաքային երկրորդական վարժարանի ուսուցիչներէն ու աշակերտներէն 66 ու նախնական վարժարանի ուսուցիչներէն ու աշակերտներէն՝ 49։ Զաֆրանպոլու գաւառակէն ու Իֆլանի գիւղախումբէն երկու տեղ 396 անձեր։ Քէնդրիի գաւառին մէջ, Նոյեմբերի սկիզբէն մինչեւ Յունուար 15, 465 տղաքներ։»

—«Փետրուար 18 թուականաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր ծանուցած են թէ Պրուսայի, Հալէպի, Էնգիւրիի, Տրապիզոնի, Սրվազի, Պիթլիսի, Խարբերդի, Մուսուլի, Տիարպէքիրի, Վանայ և Ատանայի նահանգաց մէջ ալ, չնորհիւ Վահ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։»

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿ. ՖՐԱՆՈԱԿԱՆ

ԴՐԱՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԸՆԿ. ԿԷՊԲԱՆ, Լէոն, Պա-Պ'Արքան փողոց

Ֆրանսական փոխադարձ ընկերութիւնը (Սօսիէդէ Միւթիւէլ Ֆրանսէզ) պատիւ ունի ծանուցանել բոլոր իրեն ընկերներուն թէ ի Կ. Պոլիս ընդհանուր գործակատար անուանած է Պ. Նօէլ Ժ. Լիվատարի, Քըլըճը-Ալի Փաշա փողոց, Իպրահիմ Բիֆթիխան, թիւ 8։ Թէ գործակալութեան գործառնութիւնը որ դադրած էր գործակալի փոփոխութեան պատճառաւ, նորէն իր կանոնաւոր ընթացքը պիտի ստանայ 1896 փետրուարէն։

Մանաւոր հրահանգներ տրուած են Պ. Լիվատարիի՝ կանոնագրքոյր հմար ստորագրողներուն կացութիւնը, որոնք պիտի վերկսին իրենց յանձառութիւնները և պահպանելու համար անոնց շահերը։

Ուստի Պ. Պ. ընկերակիցները կը հրաւիրուին անյապաղ և ընկալագրի փոխարէն նոր գործակալագրեան յանձնել իրենց ձեռքը ունեցած հաշուետետրները, որպէսզի իրենց հաշիւները քննուին ու կարգադրուին ընդհ. տնօրէնութենէն ի Լիոն։

Բոլոր այն ստորագրողները որոնք անմիջապէս պիտի վերկսին իրենց վճարումները և յետոյ անընդհատ պիտի շարունակեն գանոնք, պիտի մանակցին ասկէց ետքի բոլոր վիճակահանութիւններուն սկսեալ 1896 մարտ 16էն։

Ընկերութիւնը կը ծանուցանէ իր Ա-բեւելքի ստորագրողներուն թէ ինք բնաւ պատասխանատու չէ այն անկանոնութեանց որոնք ի վնաս իրենց կրնան գործուած ըլլալ նախկին կազմակերպութեան ատեն, և զորս հնարաւորութեան սահմանին մէջ պիտի ջանայ դարմանել։ Ուստի կը յուսայ թէ բոլոր իրեն ընկերները պիտի ընկերակցին իրեն թոյլ տալու համար որ յաջողցնէ վերակազմութիւնը զոր պիտի կատարէ իր նոր գործակալը Պ. Նօէլ Ժ. Լիվատարի։ Վարչական խորհուրդ

476 1—25

ՎԱՐԴՈՒՀԻ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

—Վերջնապէս որոշած ես գրել։

—Այո՛, վերջնապէս։

—Ինչպէ՞ս։

—Պիտի գրեմ ինչ որ կրգամ իրեն հասկամար, պիտի սիրաս բանամ անոր։

Այսպէս կը խօսակցէին երկու դպրոցական բարեկամներ, որոնց մտերմութեան սիրական կապը դպրոցին մէջ կազմուած, հաստատուած էր։ Եւ դպրոցէն դուրս ալ չկրցին զիրար մոռնալ, միշտ իրարու հետ՝ իրարու համար. ու նոյն իսկ ոչինչը կ'իմացնէին իրարու։

Արամ երկայնահասակ, խարտեաշ գանգուր մազերով տղայ մ'էր, հպիւռ նշմարելի աղուամազ մը երեսը կը ծածկէր, ու պեխերը, որ նոր կը հանէին, դէմքին սիրուն նրբութիւն մը տուած էին։ Իսկ Տրդատ, իր խորշրդակնը ու խորհրդատուն, թխսրակ, կլորիկ տղայ մ'էր։ Արամէն ալ տարիքով մեծ։ Ապրողի կատարեալ գիտակցութիւնն ու փորձառութիւնն ունէր. ու իր այս ընդհանրն ալ մեծապէս ազդած էր անոր վրայ։

Արամ աղջիկ մը կը սիրէր, նոր սկսողի մը ամբողջ խանդովն ու միամիտ լրջութեամբը, և այդ սէրը միակ Տրդատը գիտէր։ Սակայն չհամարձակողի, սկսնակի մը սովորական վարանումով կը քաշուէր անոր գրելու։ Տարտամ, անորոշ վախ մը դիմքը եւ կը կեցնէր գաղափարին գործադրութեանը մէջ։

Բայց օր մը, ճիշդ այս խօսակցութեան օրը, ա'լ որոշած էր. ամէն բան յայտնելու, դուրս տալու նոր համարձակութիւն մը եկած էր վրայ զոր, չմոռանար ընելու, կը պարտէր դրական կեանքին, ուր ոտքը դրած էր, գրեթէ տարիէ մ'ի վեր։

Վարդուհի միջահասակ, թուխ մազերով, գեղեցիկ սեւ սեւ աչուքներով սիրուն աղջիկ մ'էր։ Արամին երազած, երեւակայած, սահեցած պատկերը։ Առաջին անգամ, իր ազգականներէն մէկուն տունը հոնդիպած էր անոր ու իրեն ընտրելիքին, ուրկէ չատ սիրալիր ընդունելութիւն մը գտած էր։

Ասոր էր որ պիտի բացուէր հիմա, ամբողջ զգացածը դուրս պիտի տար։

Օր մը, սովորականէն չատ կանուխ, գնաց Տրդատին։ Փոխուած էր այդ օրը, աւելի գունաթափ, մելամաղձոտ դէմքով մը, ուր ամէն բան կարդաց Տրդատ, երբ սենեակէն ներս մտաւ մտերիմը. տակաւին անկողնին մէջ, ընդունեց Արամին այցը, որ գիշերը, մինչեւ լոյս, քնաւ չէր աչքերը գոցած. անուշ երազներով օրօրուած, նամակն ալ պատրաստած էր։

Ահաւասիկ նամակը.

«Հաճարկ է խոստովանիլ ինչ որ կրգամ, կը մտածեմ երկար ատենէ ի վեր։ Զէի ուզեր, չէի համարձակեր դուրս տալ այն ոեերը, որով վարուած էի այն օրէն, ուր, դժբաղդաբար կամ բարեբաղդաբար, ձեզի հանդիպեցայ։ Կուզէի մարել այն իրաւցընէ կրակը, որ ներսս բռնկած էր և թարել այն սիրական հրաշքներս, որոնք մինակ ձեզ ճանչնալէս ի վեր երեւակայութեանս առջեւ ցցուած էին։

Եւ այն օրէն միայն ձեզի մտիկ կընէի. ձեր անուշ ձայնն էր որ ականջիս կը հնչէր չատ հեշտին և գրեթէ կը զգուեր առնիկաս։ Կ'անցնէին օրերը այսպէս ու ես կը մնայի լուռ տառապանքով հրահրուած։ Սակայն, ինչպէս «լիճն ալ իր փոթորիկն ունի», կզգամ որ պէտք է բանամ սիրտս, սիրտս, որ ոտքերնուդ տակն ինկած է ալ։»

Ձեզի համար

ԵՍ

Եւ դիտողութիւններէ, դատողութիւններէ ետքը վերջապէս որոշուեցաւ յանձնել նամակը։

Զարմանալի բան մը կայ. այս կարգի պարագաներու մէջ, առ հասարակ, առիթները կօգնեն ու այնքան նպաստաւոր ալ կերթան։ Առիթով մը, կրցաւ յանձնել իր նոր այրող սրտին առաջին գիրը Վարդուհիին, որ պզտիկ վարանումէ մը ետքը հաճեցաւ առնել։ Ու ձգեց փախաւ։

* * *

Մօտ չաբաթ մը չիրցաւ երթալ անոր, սպասեց ու տակաւին պիտի սպասէր, եթէ լուր մը չիգար։ Գնաց, խօսեցաւ, խնդաց չատ բաներու վրայ, ու առանց նամակին ակնարկութիւն մը կարենալ ընելու՝ ետ դարձաւ։

Վարդուհի կը սիրէր չատ Դուրեանը, անոր նամակներու հաւաքածուն, զոր ինք իր ձեռքովը գրած էր. Արամին յանձնեց խնդրելով որ ինքն ալ, երգերովը, անոր կրկին օրինակը իրեն դարձնէ։ Ակէ աւելի ի՞նչ բան կար սիրուն, անմիջապէս, նոյն իսկ այն իրիկունը։ տեսարակ մը արդէն լեցուած էր... Դուրեանին նամակներովը։

Անցան այդպէս չաբաթներ ու պատասխան չկար. բան մը չէր գրած, բայց միշտ ուրախ էր Վարդուհի. կուզէր որ Արամ յանախ այցելէ իրեն։ Եւ այսպէս ալ չէ արդէն սիրոյ մէջ. այն որ կը պաչտէ քեզի՝ առանց նրեւան հանելու, կուզէ որ տառապիս իրեն համար, կատարեալապէս գերին դառնաս. ու կինը ատով ամենէն աւելի հաճոյք կզգայ. կանայի խմորին բաղադրութեանը մէջ կայ ատիկա։ Ճիշդ այդպէս ալ Վարդուհի, իրա՛ւ, գոնե «բան մը» կզգար Արամին համար, սակայն կը խնդար՝ անոր տառապանքը տեսնելով։ Նամակը, թէեւ քիչ մը ժամկոտութիւնով, բայց սրտի կատարեալ գոհունակութեամբ ընդունած էր. առանձին միշտ անոր վրայ կը խորհէր, բայց չէր ուզած պատասխանել։ Կնոջական անանկ քմահաճոյքներ կան, որոնց ոչ մէկին պատճառը, մինչեւն չենք կրնար հասկնալ մենք. իրենք նոյն իսկ, չատ անգամ, անպիտակցաբար կունենան «որովհետեւը»։

Արամ կապասէր ու կսպասէր. և չէր գիտեր ինչի՞ վերագրել այդ լռութիւնը։

Ուզեց որ երկրորդ մ'ալ գրէ. երկար վարանումներէ ետքը գրեց։

Այժմուղ իր զգացումը, իր սրտէն, հոգիէն բրգած բառերով, յայտնեց։ Անոր ընթերցումը միայն կը բաւէր հասկնալու թէ ի՞նչքան մեամիտ, այլ անկեղծ էին այդ տողերը։

Իրա՛ւ փոխուած էր Արամ. կը պարտէր թաւառկոտ. ամէն բանէ կը վախնար հիմա, նոյն իսկ ինքզինքէն։

Եւ այս տրամադրութիւններու տակ էր երբ լուր մը հասաւ իրեն. մտերմին՝ Տրդատին, շատ ծանր արկած մը պատահած էր. ու այդ ցաւով քանի մը օրեր տառապելէն ետքը լսեց վերջապէս անոր ճողոպրիլը այդ փոտոգէն, ու քիչ մը խնդաց. ժպիտը նորէն դէմքին վրայ երեւցաւ. սակայն չէր մոռցած Վարդուհին։ Միշտ երեւակայութեանը առջեւ կախուած էր անոր սուրբի պատկերի մը պէս։ Եւ Տրդատին գնաց երրորդ նամակը գրպանը։

—Ալ վերջինն է, ըսաւ։

—Նայէ՛ որ հասնաս, պատասխանեց Տրդատ, տեսնելով մտերմին տարտամ ու դալուկ վիճակը։

Արամ սկսաւ ծանր ծանր կարդալ։ Բայց հպիւռ թէ առաջին տողը արտասանած էր, սկսաւ դողդղալ. երեսին կարմիրը, որ արդէն թառմած էր, թառամիլ, թօշնիլ սկսաւ։ Ու վարկեան մը ետքը նուաղման վիճակին հասած էր։ Տրդատին օգնութիւնովը սակայն քիչ ետքը կազդուրուեցաւ ու տուն դարձաւ։

Այնքան տա՛ք շնչով գրուած նամակ մը դարձեալ անտարբեր մոռացութեան գամբիւղը նետուեցաւ։

Սակայն Վարդուհի քիչ մը կարմրեցաւ երբ առանձին գտաւ ինքզինքը Արամին նամակներուն հետ. ամբողջ այդ տողերուն մէջ պարփակուած գտաւ սիրտ մը որ չատ հաւատարիմ էր իրեն, բայց մերժելու հարկին մէջն էր. բան մը չէր կրնար ընել։

Արամ խնդրած էր որ Վարդուհի մոռնայ զինքը. սակայն ինք չէր կրցած տակաւին քամնուիլ անկից. ոչ երբէք չէր զգար անոր համար, ընդհակառակն։ Գիտէր թէ Վարդուհի այն աղջիկներէն էր, որոնք խելք, հոգեկան բարձրութիւնէ աւելի արիւ typeիր փնտռողներ են։ Շատ լաւ կը ճանչնար իսկական Վարդուհին, բայց սիրած էր ան. տարկա իր հոգեկան պէտքն էր. կը պաչտէր, որովհետեւ իր առջեւ փրածն էր ան։

Բայց դարձեալ մոռնալ ուզեց ամէն բան. հեռանալ այդ երգներէն, որոնք վայրկեան մը շատ սիրական երեւցած էին իրեն, և յետոյ իր կեանքին փճացուցին պատճառ եղած։ Զոհի մը կերպարանքով, հոգեկան շատ դառն վիճակի մը մատնուեցաւ, տառապանքի ցաւու խմորովը շաղախուած։

Ե՛ւ այս ամենէն ետքը Արամ զգաց թէ ջարդուած, փոշո՛ր, փոշո՛ր եղած էր սէրը։ Արշալուսին հետ ծնած և իրիկնամուտին հետ յուսահատ ոչնչացած։

* *

Իսկ անդին Վարդուհի, Արամին երեք նամակները, իրարու ետեւէ, կրակին կուտար անտարբերութեամբ և հաճոյք կզգար անոնց այրիլը տեսնելով։

Բայց երբ, վայրկեան մը ետքը, ամէն բան լմնցաւ ու մոխիրը մնաց, աչքերէն արցունքի մը կաթկթիլը զգաց այտերէն վար՝ մոխիրին վրայ. և այդ վայրկեանին զգաց թէ իր պապակի փառքն ալ անցած... անհետացած էր։

Իւսկիւտար ՕՆՆԻԿ

Վակրտան

ՀԱԼԱԹԻԱ, Փետր. 20/3 Մարտ 1896

Անուանումն եւ Վճարեալ		Թուականի	Անուանումն Արժեանագրոց		Ընթացիկ Գիներ	
100			Ֆնս.Սէրիա A	1%	59	20
100			» » B		37	20
100			» » C		33	—
100		1881	» » D	գոցուած	24	11
100				բացուած	24	17
400				միջօրէ	24	11
100						
100				գոցուած	121	75
Ֆր. 500		1870	Բուլ.եկմ.	բացուած	121	50
				միջօրէ	122	50
Ճնչ.	Վճար.					
20	10	1890	Օսմանիէ	4%	—	—
22	11	1869	Բրէտի ձէն.	6%	8	67
10	5	1872	Մեսս.	0% տր Շ. է Վ.	4	24
140	140	1878	Լաւրիումի		55	—
500	300	1889	Անատոլուի	(Բժմ.	695	—
500	500		Եզկանուղիք	(Պրմ.	215	—
20	3	1882	Թրամուէյ	(Բժմ.	9	15
500	500			(Պրմ.	495	—
500	200	1883	Օսմ. Ռէժի		18	05
1.40	1.40	1892	Օսմ. Սիկարէթ	6%	1	70
11	5½	1893	Օսմ. Ապահովագ.	Ընկ.	5	67½
500	500	1883	Աբրի Ընկ.	Տէրքոս	295	—

ԹԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) Դի Վրայ	Ք.Ա.	Գրշ.
8 օրուան համար 1000 հատոր	5	—
1 ամսուան համար	8	—
1 օրուան համար	1	59
Միջոցը	—	—
Կանխիկ (Հէվալէսիզ)	1	10
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒՇԵՂԿԱՐԻՆ		
Լոնտոն 3 ամիս Գրշ.	110	½
Փարիզ » Ֆր.	22	32½
Վիեննա 3 օրուան Ֆիորինի	10	35
Պերլին չէք Մարք.	18	42½
ԹԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ ՎՐԱ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	4	50
1 ամսուան համար »	8	50
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ		
Անգլ. ոսկի Ս. Ա. 100 դրշ.էն	113	68
20 Ֆրանքնոց	87	30
20 Մարքնոց Գերմանական ոսկի	107	20
Բրլիանց	51	10
Բուլգ. Ռուպիադրամ	8	50
Մէճիտիյէ	108	34
Մանր արծաթ	102	—
Մէճիտիյէ	95	20
Տոկտոր Զալամիոյ Ժակարանի	9	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 3 Մարտ		
Ռոնսոլիտ Գսմ. B Կնիկ. Ֆր.	—	—
» » C » »	22	40
D (Բացուած »	—	—
D (Փոցուած »	21	90
Բուլգարի Երկաթուղի »	123	75
Բրիտորիզ »	467	50
Մաքսային Պարտաճուղիք »	490	—
Ռամանիէ »	421	25
Թէժիի Բամնեճուղի »	405	—
Պանք Օթոման (անուանական) »	604	31
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	102	82
» » 4½% »	106	45
» Իտալական »	70	95
Բրէյզ Լիոնի »	787	50
Բրէյզ Ֆանսէ »	—	—
Բոնդուառ տ'Էսբրոդ »	—	—
Մուէզզի Բաժնեճուղի »	—	—
Եգիպտական Միացեալ »	533	—
Զէք Լոնտոնի վրայ »	25	240
ՖՐԱՆԿՖՈՐԹ 3 Մարտ		
Բուլգարի Երկաթուղի Ֆլորին	60	37
Գսմ. Ռէժի »	190	—
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս	120	85
» Փարիզի »	—	—
ԼԻՍԱԲՈՆ 3 Մարտ		
Ռոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ռ.	59	—
» » B »	37	50
» » C »	22	12
D (Բացուած »	—	—
D (Փոցուած »	21	62
Գսմ. Փոխ. 1891ի 4% (Ընշիրնալ.	—	—
» » 1894 3½% (Նպտ. Հրկ.ոգ	—	—
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	14	06
Այտրնի Երկաթուղի »	12	—
Միացեալ Եգիպտական »	104	—
Առանձնաշնորհեալ »	—	—
Անգլ. Ռոնսոլիտ »	169	—
Գուլկար. Փոխառ. »	—	—
» » Նոր 6% »	95	50
Ռանթ Հելլենական 5% 1881 »	30	50
» » 5% 1884 »	30	50
Փոխանակ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	360
ՊԵՐԼԻՆ 3 Մարտ		
Գսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	—	—
Բուլգարի Երկաթուղի »	114	75
Անատոլի Երկաթ. 4½ Գրպտ. »	—	—
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	395
» Փարիզի » 3 ամիս	—	—
Մոսկով	—	—

ՏՕՔԹԷՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՕՏԱՄԱՐԱՆ

(Հաստատեալ յամին 1853)

Նորատիպ ապտիրի մը միջոցաւ ամենատաստակի ցաւած ակռաներ, մէկ անգամէն վայրենապէս կը լրանին, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ հղանակով, սրբէր, ճարակուտը, եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստուին, յաղ եւ նման բնական, դիմի ձեւաւորութիւն։ (ըստ տարիքի), ծամելութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ «Մեկուրիեն» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք-այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժին, ինչպէս նաեւ Ամրիցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար ատամներու միջոցաւ տանց ցաւի տանջանաթիւն։

Թիւ 396 Մեծ Փողոց Բերա, (Ռանի գաբինջրատան վրայի յարկը ձիշտ Զարիբեանց դէմ։). Գատրգիւղի յանախորդը կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 նոր բացուած Իրիսսէրի փողոց ամէն օր։

Ե. Գ. Հաւատարիւ համար Եւրոպոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատամնաբոյժներու՝ ժամերները կիրակի օրն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին։ Բերայի գործատեղիներն։ 419

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ

Գ. ԳՈՐԾ ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Ն. ՏԻՒԶԷՆՃԵԱՆԻ

ԳԱՂԱՓԱՐԻՆ ՎԱՐՄԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՄՈՄԻ ՀԱՅԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԿՐԿՆԱՏՈՒՄԱՐԸ

ՈՒԹԸ ԴԱՍՏԱԿ

—o—

ՆՈՐ ՄԷԹՈՏ ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ

ՈՒՍԱՆԵԼԻ ԱՌԱՆՑ ԴԱՍՏԱՏԻՒ

ԱՌԵՒՏՈՒՐՈՎ ԶԲԱՂՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԳԻՆ 5 ԴՐՈՒՇ ԱՐԾԱԹ

2—4

ՏՕՔԹ, ՀՐԱՆՏ Պ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՕՏԱՄԱՐԱՆՈՑ

ԲԷՐԱ Կալաթա-Սարայ Թաստրոն փողոց թիւ 1

ԹԱՆԹԱՐԳԵԼ

ՆԼԵԲՏՐԱԿԱՆ ԶԱՆԳԱԿ

եւ ուրիշ ամէն տեսակ երեւութական գործիք

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԱԺԱՆ

Ընտիր ապրանք, խնամեալ աշխատութիւն

1890ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ ՏՈՒՆ

Ս. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՑԱՆՁՆԱՐՈՒ—ԷԼԵՔՏՐԱԳԷՏՔ

ՀԱՅԱՍԱՅԻՆԳԷ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

14 եւ 19, Ձիվէր Պէյ խան, 14 եւ 19

Քիւրէֆինիէ — Կալաթա

ՏՕՔԹ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ

ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ ԵՒ ՄԱՆԿԱԲԱՐԶ

Վկայեալ Ֆիլատէլֆիոյ եւ Նիւ Եորքի համալսարաններէն, երեք տարի հիւանդանոցաց մէջ ծառայած, յետ տասն եւ հինգ ամեայ փորձառութեան, իւր մասնաւորութիւնը հաստատած է Բերա, Սագրը Ագած փողոց Թիւ 47 տունը, ուր կ'ընդունի հիւանդ ամեն օր Ժամը 7—11. երեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ծրի կը դարմանէ իրեն դիմողները, իսկ շաբաթ օրերը Ժամը 7 էն մինչեւ 9 ը կը զտնուի Գալաթա Գիւլիւքեան եղբարց դեղարանը։ Կը դարմանէ ամեն տեսակ հիւանդութիւններ, մանաւորապէս սրտի եւ կուրծքի եւ կը կատարէ ամեն կարգի վիրահատական գործողութիւններ։ 57 17—78

ԹԷՅ, ԹԷՅ, ԹԷՅ

Գ. ԽՍԻԳԻՆԵԱՆ

ԱՐԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵՍԿԱՐԻԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ 1888

MARQUE DEPOSÉE

Կ. ՊՕԼԻՍ, Ճէյալ Պէյ խան թիւ 10

ՄԱՍՆԱՃԻՒԴ

Ցանկեալ գլխաւոր խարտոց մէջ

ՁԻՆԻ, ՀԱՎԱՅԻ, ՍԷՅԼԱՆԻ, ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԹԷՅԵՐ

Մեծամանակ եւ փոխարանակ վաճառում

Ցեռակի, չափի եւ գլեի մասին կատարեալ ուղղամտութիւն

Զգուշանալ մերմարքային կեղծերէն

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

ՂԱԼԱԹԻԱ

Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

32 Գալաթա փողոց, Օսմ. Պանքային դէմ. 32

Ընտիր ապրանք, ուղիղ կշիռ, չափաւոր գին եւ

Ցանձնարարութիւնք առանց ծախքի կը ընդունին մինչեւ տուն։ 333

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՊԱՐԵՂԻՆԱՑ

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ 1882ԻՆ Կ. ՊՕԼԻՍ ԹԱՇՄԻՋ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 59 ԱՂԲԻՒՐԻՆ ՁԻՏԷ ԴԻՄԱՑ

Ասկից 14 տարիներ առաջ, երբ մեր մէջ զանգատներ կային մէկ առեւտրական այս ճիւղը մերայնոց կողման

ԳՈՎԳՈՎ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՎ ՎԱՃԱՌԱՆ
ԳՈՎԳՈՎԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՄԵՋ 1828 — 1829

ԱՅԺՄԱՎՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

Դիպուկ ձիավոր հրացանների գործարան՝ Ֆրանսիայի Սենթ Էթիենի մոտ։ Հիմնադրված է 1894 թվականին։ Գործարանը արտադրում է հրացանների բոլոր տեսակները։ Գործարանի ապրանքանիշը՝ Սենթ Էթիեն։

Գ. ՇԱՐԼ ԳՈՎԻ. Գլխավոր գրասենյակ՝ Սենթ Էթիեն։

Գ. ՍԱՆԴՐ. Գլխավոր գրասենյակ՝ Սենթ Էթիեն։

Գ. ՍԵՆԻՍ. Գլխավոր գրասենյակ՝ Սենթ Էթիեն։

Գ. ՇԱՐԼ ԳՈՎԻ. Գլխավոր գրասենյակ՝ Սենթ Էթիեն։

Գ. ՕՏԷՆՈՒ. Գլխավոր գրասենյակ՝ Սենթ Էթիեն։

Գ. ՍԱՆԴՐ. Գլխավոր գրասենյակ՝ Սենթ Էթիեն։

Գ. ՍԱՆԴՐ ԳՈՎԻ. Գլխավոր գրասենյակ՝ Սենթ Էթիեն։

Գ. ՇԱՐԼ ԳՈՎԻ. Գլխավոր գրասենյակ՝ Սենթ Էթիեն։

Գ. ՍԵՆԻՍ. Գլխավոր գրասենյակ՝ Սենթ Էթիեն։

Գ. ՕՏԷՆՈՒ. Գլխավոր գրասենյակ՝ Սենթ Էթիեն։

Գ. ՇԱՐԼ ԳՈՎԻ. Գլխավոր գրասենյակ՝ Սենթ Էթիեն։

Գ. ՍԱՆԴՐ